

Slovenski dom

Štev. 78

V Ljubljani, sobota 5. aprila 1941

Leto VI.

Zunanjepolitični položaj naše države po vstopu dr. Mačka v vlado

Nemško stališče ostaja do nadaljnjega nespremenjeno, v Italiji povdarjajo željo po miru na Balkanu

Belgrad, 5. aprila. m. »Politika« danes objavlja daljša situacijska poročila svojih dopisnikov v Berlinu in Rimu. Poročila kratko označujejo razpoloženje in stališče Nemčije in Italije do Jugoslavije. Berlinski dopisnik pravi med drugim, da so berlinski politični krogi mnenja, da se je z vstopom dr. Vlad. Mačka v vlado rešilo važno notranjepolitično vprašanje in da bo sedaj v kratkem mogoče pričakovati nekatere nove momente, ki se bodo pokazali v zunanji politiki sedanje vlade.

Lahko se trdi, da takega razvoja dogodkov,

odnosno take rešitve osnovnega notranjepolitičnega vprašanja v Berlinu niso pričakovali, kar se da sklepati tudi po stališču, ki ga je zavzemal nemški tisk v tem vprašanju. Priznavajo, da je sedanja vlada končno popolna zastopnica vseh slojev jugoslovanskega ljudstva. V tukajšnjih političnih krogih pa je bila sedaj debata o notranjepolitičnih zadevah Jugoslavije odstavljena z dnevnega reda. Vsa pozornost je obrnjena na zunanjo politiko vlade.

Kakšno je stališče nemških odločujočih krogov? Poudarjajo, da jim je zelo težko kar koli

izjaviti o vstopu dr. Vl. Mačka v vlado, to toliko bolj, ker je prišlo do te rešitve tako rekoč neposredno po večerajšnji nemški razlagi o položaju. Ugotavljajo le, da se doslej v Belgradu ni pokazala nikakva sprememba, zato ostane njihovo mnenje o tem vprašanju do nadaljnjega še nezmenjeno.

Rimski dopisnik »Politike« raziskuje razpoloženje Italije in omenja, da italijanski narod izraža željo za ohranitev miru na Balkanu. Ta želja se je zadnji čas še močno okrepila in ne zmanjšala.

Kraljeva zapoved o pripravnem stanju naših vojnih sil

Belgrad, 5. aprila. m. Današnje »Vreme« prinaša kraljevo zapoved, s katero je vojna sila kraljevine Jugoslavije postavljena v pripravno stanje. Zapoved se glasi:

Mi Peter II., po milosti božji in volji ljudstva kralj Jugoslavije, odredjamo na predlog ministra vojske in mornarice, po soglasnem sklepu ministrskega sveta in po členu 6 zakona o ustroju vojske in mornarice:

Vse vojne sile kraljevine Jugoslavije so postavljene v pripravno stanje, pričeni s 1. aprilom 1941.

Minister za vojsko in mornarico naj izpolni to zapoved.

Belgrad, 5. aprila. o. Službeni vojni list prinaša naslednjo naredbo:

»Svoji vojski in mornarici izražam priznanje in pohvalo za zvesto in domoljubno vedenje v trenutku, ko sem 27. marca letos stopil na prestol.

Vse častnike, vojne uradnike, podčastnike, kaplarje, redove in mornarje iz vojske in mornarice kličem, naj tudi vnaprej izpolnjujejo svojo dolžnost zvesto in vdano, kakor so to delali doslej, vse za blagor naše drage in mile domovine.

Angleži zahtevajo udajo luke Massaua

Angleško poveljstvo napoveduje končni spopad na točki, ki jo bo ono izbralo

London, 5. aprila. Reuter: Poslana je bila zahteva, naj se Massaua vda. Odgovor pričakujejo kmalu. V Massauu je bil poslan britanski častnik, ki je nosil belo zastavo in ki je imel nalogo povedati, da mora britanska vojska prevzeti pristanišče v dobrem stanju. Odgovora na angleško zahtevo, da naj se Italijani v mestu Massaui podajo brez vsakega odpora, doslej še ni. Angleži so zahtevali predajo mesta zaradi tega, ker jim je ta luka potrebna za prevoz živeža v zasedene kraje po Eritreji, ker drugače bo tu izbruhnila lakota.

Kairo, 5. aprila. o. V severni Afriki so angleška letala močno bombardirala prevoze sovražnih čet in vojnega materiala južno od Benghazija. Močno pa je bil bombardiran tudi Tripolis. Na vseh drugih afriških bojiščih angleško letalstvo neprestano bombardira in s strojnimi obdeluje zbirališča italijanskih čet in vojne transporte.

V angleških vojaških krogih so prepričani, da bodo zavzeli vso Abesinijo in Eritrejo, še preden nastopi deževna doba.

Angleške čete, ki prodirajo od Hararja proti Addis Abebi, so oddaljene le še 150 km od prestolnice Abesinije. Na poti proti Addis Abebi so zajeli večje število italijanskih vojakov. Južnoafriške čete, ki prodirajo na jugozapadu prestolnice, so zajele 400 Lahov.

Angleške čete so doslej dosegle rekord v prodiranju s tem, da so dva meseca na pohodu proti Direddu in sedaj proti Addis Abebi prekorakale po 40 km na dan. V južni Abesiniji prodirajo angleške čete na široki fronti, ki se razteza med

Neghenjem in Javeto. Zavzele so Surapo.

Doslej je uničenih v Rdečem morju pet italijanskih rušilev. Petstotonski rušilec »Pantera« in »Tigre« sta bila potopljena od lastnega moštva, medtem ko so angleška letala potopila tri druge tisočtonske rušilce. Računajo, da je v massauskem pristanišču ostala še ena križarka in dve torpedovki, katere pa doslej angleška letala še niso mogla izslediti.

Madžarska politika pod novim vodstvom - nespremenjena

Budimpešta, 4. apr. m. Po prisegi med regentom so se člani Bardossyjeve vlade sešli včeraj opoldne na prvo sejo.

V zvezi z žalostno smrtjo grofa Telekyja madžarski politični krogi poudarjajo, da Telekyjev naslednik v predsedništvu vlade, zunanji minister Bardossy, ne bo spremenil dosedanje smeri madžarske zunanje politike, ker je svoje dosedanje mesto kot vodja zunanje politike obdržal zase. Istočasno je treba upoštevati dejstvo, da je Bardossy uravnotežen in izkušen diplomat in znan kot dober rodoljub. Ni se bati, da bi Bardossy pognal Madžarsko v kako pustolovščino.

Laszlo Bardossy, novi predsednik, je bil rojen 10. decembra 1890. Študiral je na katoliški univerzi v Budimpešti, nato pa v Berlinu in Parizu, končal jih je pa v Budimpešti. Po končani študi-

jah je stopil Bardossy v prosvetno ministrstvo, leta 1921 pa je stopil v madžarsko diplomatsko službo. Leta 1924 je postal ravnatelj tiskovnega oddelka v zunanjem ministrstvu, leta 1930 pa je bil postavljen za svetnika madžarskega poslanstva v Londonu. Po imenovanju za pooblaščenega ministra je bil leta 1934. poslan v Bukarešto, kjer je šest let vodil tamkajšnje madžarsko poslanstvo.

Grki prihajajo iz Albanije

Belgrad, 5. aprila. m. Iz Podgorice poročajo, da je včeraj popoldne prispelo iz Albanije v več avtobusih nad 250 Grkov, ki jih je zatekla v Albaniji vojna med Italijo in Grčijo. Grki niso mogli do včeraj priti na naše ozemlje. Ko so se Grki, večinoma starejši ljudje z ženami in otroki, pojavili na jugoslovanskih tleh v kraju Sukobi, je grški pravoslavni duhovnik za nje opravil molitve. Nato so krenili Grki v avtobusih proti Baru, od koder bodo nadaljevali pot v domovino.

Začasni železniški vozni red za Celje

Celje, 5. aprila.

Ker so po odredbi generalne direkcije začasno uklenjeni razni potniški vlaki, je začasno za celjsko železniško postajo določen vozni red za odhod in prihod vlakov. V vse smeri odhaja na dan samo po en vlak, prav tako prihaja v Celje iz vseh smeri le po en vlak. Vozni red:

Odhod proti Zidanemu mostu—Zagreb in Ljubljani ob 4.20, proti Dravogradu—Meži ob 5.45 in proti Mariboru ob 20.42. Prihod: iz Dravograda—Meže ob 0.29, iz Maribora ob 4.05 in iz Zagreba—Ljubljane—Zidanega mosta ob 22.02.

Bombe na zahodno Anglijo in nemške vdorne luke

Letalski boji nad Nemčijo in Angleži:

Berlin, 5. aprila. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Naše podmornice so potopile v severnem delu Atlantskega morja za 88.616 ton sovražnikovih ladij. Ladije so bile torpedirane v močno zavarovanem konvoju. Povrh tega je bila poškodovana neka ladja s približno 12.000 tonami. Ob škotski vzhodni obali so bojna letala potopila dve tovorni ladji s približno 10.000 tonami. Dve drugi veliki ladje pa sta resno poškodovani. Med nasilnimi ogledniškimi poleti nad letališči britanskega otočja so bili učinkovito bombardirani precejšnji oddelki letal. Oddelki bombnikov so ponotni napadli pristaniške naprave v Bristolu. Videlo se je več požarov. Ostali učinkoviti napadi so bili namenjeni napravam, ki so pomembne za vojno, na južni in zahodni obali otočja. Polaganje min v angleških pristaniščih se je po načrtu nadaljevalo.

Sovražnik tudi včeraj ni letel nad našim ozemljem niti ponoči niti podnevi.

London, 5. apr. o. Angleška letala so včeraj podnevi napadla letališča v severni Franciji. S tega poleta se eno letalo ni vrnilo.

Snoči so angleška letala močno bombardirala tudi podmorsko oporišče Brest, kjer sta nemški križarki »Scharnhorst« in »Gneisenau«. Napad je bil že drugi v tem tednu. Poročajo, da je imel velik uspeh. Vse podrobnosti o tem napadu še niso znane.

Sovražna letala so včeraj ponoči z zažgalnimi in močno eksplozivnimi bombami napadla neko mesto v južnozahodni Angliji. Bombe so povzročile več požarov, katere pa so gasilci do jutranjih ur obvladali. Škoda je precejšnja. Tudi pristaniške naprave v nekaterih krajih ob reki Temzi so bile

Vesti 5. aprila

Današnje grško uradno vojno poročilo pravi, da so bili včeraj v Albaniji krajevni spopadi, pri katerih je bilo zajetih 70 Italijanov in veliko vojnih potrebščin. Na srednjem bojišču so Italijani poskušali napad s tanki, pa so bili odbiti. Italijani so bombardirali Krf, Angleži pa Berat.

Italijansko uradno vojno poročilo javlja o bojih v Albaniji, da so bile napadene grške vrste na cesti od Korče proti Podgradu in prizadejane Grkom hude izgube.

Pogreb madžarskega ministrskega predsednika Telekyja bo v ponedeljek dopoldne, je razglasila madžarska vlada.

Predsednik libanonske republike in en državni tajnik sta odstopila. Kakor poroča agencija Havas, je francoski guverner general Dentz odstop sprejel.

Ameriški zunanji minister Hull je v utemeljevanju zasege nemških in laških ladij dejal včeraj, da bi bilo nerazumljivo, če bi omikana država upoštevala načelo mednarodnega prava, ki bi omogočalo tujim ladjam, da pridejo v njena pristanišča in tam hote povzročajo škodo. Zaradi tega nemški in italijanski ugovor proti zasegi ni utemeljen.

Južnoafriško letalstvo je po Reuterjevem poročilu v dosedanjih bojih uničilo ali poškodovalo 150 italijanskih letal.

Madžarski državni upravitelj regent Horthy je ob smrti grofa Telekyja dobil brzojavne sožalnice od kanclerja Hitlerja, od italijanskega vladarja, bolgarskega kralja in od Mussolinija.

Odnosaji med Turčijo in Nemčijo so redni — tak odgovor so v nemškem zunanjem ministrstvu včeraj dali tujim častnikom.

Angleški kralj in kraljica sta včeraj končala dnevno nadzorstveno potovanje po južni Angliji. Udeležila sta se topniških vaj neke divizije. Vojska in prebivalstvu sta ju povsod navdušeno sprejela.

Včerajšnji nemški tisk ostro obsoja ravnanje ameriških oblasti, ki so vrnile v Kanado nemške častnike, pobegle iz nekega jetniškega tabo-rija v Kanadi. Listi trdijo, da ta izročitev ni v skladu z določili mednarodnega prava.

Izvoz pšenice iz Združenih držav bo letos prost in brez slehernih omejitev, je povedal kmetijski minister včeraj. Vprašanje je le, kdo bo to žito lahko vozil in kako...

Zaradi nemirov v Siriji so zaprti vsi javni lokali, trgovine pa morajo biti odprte, se glasi zapoved francoskega guvernerja v Beyruthu.

Izjava italijanskega generalnega konzula v Splitu, da ne ve niti za en neljub dogodek, ki bi se bil pripetil Italijanom v Dalmaciji, je vzbudila močnejši vtis v Belgradu, prav tako pa tudi izjava nemškega konzula v Ljubljani. Te izjave uradnih zastopnikov Nemčije in Italije postavljajo na laž vsa fantastična poročila nekaterih tujih radijskih postaj, sodi belgradska »Politika«.

Predsednik naše vlade general Simović je včeraj izrekel brzojavno sožalje ob smrti madžarskega ministrskega predsednika Telekyja.

Japonski zunanji minister Macuoka je včeraj bil sprejet pri kanclerju Hitlerju in imel posvet tudi z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom. Macuoka bo danes odpotoval iz Moskve v Tokio, ker ga je nujno poklical japonski cesar. Kaže, da se v Moskvi ne bo nič ustavil, kakor poroča United Press.

Sovjetska vlada je odobrila imenovanje Gastona Bergeryja za novega francoskega poslanika v Moskvi. Bergery pripada francoskim neodvisnim socialistom in je levičar podobnega prepričanja, kakor sedanji angleški poslanik v Moskvi Cripps, poroča Associated Press.

V panamski luki Cristobal je ameriško vojaštvo vdrlo na veliki italijanski parnik »Conte Biancamano« (23.000 ton) ter prišlo na njem 500 moških posadke, češ da so mornarji proti veljavnim mednarodnim določilom poškodovali stroje na parniku. Kakor poroča United Press, so posadko odpeljali v New York.

Nemški poročevalski urad javlja, da so nemške zasedbene oblasti na Francoskem sklenile s francosko vlado dogovor o boljši preskrbi zasedenega dela države z živežem in o trgovini med obojema Francijama.

Francoski poslanik v Berlinu Scapini je imel po vichyskem radiu govor, v katerem je povedal, da bodo nemške oblasti zaradi pomanjkanja strokovnih delavcev izpustile spet približno 40.000 francoskih vojnih ujetnikov. Razen tega se bo lahko vrnilo domov še 10.000 ujetnikov, ki imajo po štiri ali več otrok.

Romunsko finančno ministrstvo sporoča, da je Romunija prisiljena ustaviti plačevanje svojih dolgov v tujini, to pa zaradi posebnega položaja, v katerem se je znašla.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je včeraj povedal častnikom, da je iz kreditov za izvedbo zakona o pomoči demokracijam dal 500 milijonov dolarjev za izdelavo 212 novih trgovinskih parnikov. Te ladje bodo delali v kakih 60 ladjedelnicah in jih bo vse dobila Anglija.

»Moje misli bodo zmerom z vami v junaškem boju, ki ga bijete za pravico. Prepričan sem, da bo veliki italijanski narod pod vašim vodstvom izšel iz te vojne kot zmagovalci,« pravi zahvalna brzojavka, ki jo je japonski zunanji minister Macuoka poslal z laškonemške meje Mussoliniju.

Na Veliko noč bo sv. oče Pij XII. ob pol treh podelil vsemu svetu apostolski blagoslov.

Predsednik Roosevelt je včeraj izjavil častnikom, da bodo Združene države v dveh ali treh dneh Rdeče morje držale iz seznama vojnih področij in dovolile ameriškim ladjam plovbo tja.

Francoske oblasti v Sanghaju so prijele tamoknjega voditelja de Gaulleovih pristašev in ga zaprle, ker je pregovarjal francoske mornarje, naj se pridružijo de Gaulleu.

V Iraku je izbruhnil prevrat, ni pa še znano, kakšna bo sprememba vlade in kaj bo prišla, poroča United Press.

prizorišče nočnega napada. Na vzhodno obalo Anglije so sovražna letala izvedla manjše napade. Smrtnih žrtev ni mnogo. Eno nemško letalo so sestrelili ponoči.

Vojaški razlogi za angleški umik iz Benghazija

Napovedi o bližnjem koncu vojne v Eritreji in Abesiniji

Berlin, 5. aprila. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Snoči:

Nemški in italijanski oddelki so nadaljevali s preganjanjem Angležev, ki so bili potolčeni pri Marsa Brega v severni Afriki. Zavzeta je bila Agadabija, čete pa so zdaj pred Zueino. Sovražnik se hitro umika proti severu. Zajeli smo več ujetnikov, avtomobilov in oklepnih enot. Naše izgube so majhne. Tretjega aprila so nemške in italijanske čete nadaljevale s preganjanjem sovražnika in so pripele do Genina. Pri umiku je sovražnik izpraznil tudi Benghazi, kakor je to tudi sam sporočil.

Nekje v Italiji, 5. aprila. o. Stefani: 301. italijanska uradno vojno poročilo pravi:

Severna Afrika: Operacije nemško-italijanskih mehaniziranih vrst v Cirenaiki se nadaljujejo. Zivahno delovanje našega letalstva. Nad Benghazijem je bilo zbito eno sovražnikovo letalo. Britanska letala so napadla Tripolis in je bilo v judovskem delu mesta 15 mrtvih. Druga angleška letala so streljala s strojnimi kanoni na naše premikajoče se kolone. Izgube so neznatne.

Kairo, 5. apr. Reuter: Pooblaščen zastopnik poveljnika angleških oboroženih sil je glede izpraznitve Benghazija izjavil: Dovolili bomo sovražniku, da bo prodiral proti vzhodu vse do tiste točke, kjer se bomo mogli spustiti v boj, ki ga bomo uspešno končali. Razvoj položaja v zahodni puščavi je zdaj podoben položaju, ko je Grazianijeva vojska prodirala proti Sidi-el-Baraniju. Nesmiselno bi bilo, da bi v tem odseku nekatere svoje manjše prednje enote izpostavljali nevarnosti.

Sovražnikove čete pri Benghaziju so motorizirane ter razpolagajo z oklepnimi avtomobili, pehoto in letalstvom. Nemci so te operacije začeli tri tedne prej. Hočejo vplivati na operacije v Eritreji, odkoder naj bi Angleži morali umak-

Izredno živahna posvetovanja v Belgradu

Prihod dr. Mačka v Belgrad pomeni poživljeno delo vlade na znotraj in zunaj

Belgrad, 5. aprila. J. Včeraj jutraj je dopotoval v Belgrad predsednik HSS in podpredsednik vlade dr. Vlado Maček v družbi hrvaškega bana dr. Subašića, glavnega tajnika HSS dr. Krnjevića in bivšega podbana vseučiliškega profesorja dr. Iva Krbeka. Za prihod dr. Mačka je vladalo veliko zanimanje. Čim se je predvčeršnjim v Belgradu izvedelo za njegovo odločitev, da bo sprejel ponudeno mesto podpredsednika vlade, je v Belgradu zavladalo zadovoljstvo, kajti ta dogodek je bil dokaz povezanosti in združenosti Slovencev, Hrvatov in Srbov. S tem je bila razorožena tuja propaganda, ker je hotela delati račune brez krmarja v zvezi z bivanjem dr. Mačka v Zagrebu in v zvezi z njegovimi vestranskimi posvetovanji. Sloga je potrjena in vsi Slovenci, Hrvati in Srbi so združeni na braniku svoje domovine.

Kakor poročajo zagrebški časopisi, je bil včerajšnji sprejem dr. Mačka v znaku pristrane manifestacije bratske solidarnosti Slovencev, Hrvatov in Srbov. Na postaji so se pred prihodom vlaka zbrali: minister dr. Miha Krek, pravosodni minister dr. Boža Marković, prvak demokratske stranke Boka Vlačić, notranji minister dr. Budisavljević, minister za prebrano Sava Kosanović, minister za pošto dr. Torbar, ministri dr. Andres, dr. Sulej in dr. Smoljan, pomočnik zunanjega ministra Ilija Jukić, ravnatelj direkcije za zunanjo trgovino dr. Bičanić in številni drugi odličniki. Zbralo pa se je tudi veliko drugega občinstva.

Ko je vlak pripeljal na postajo, je prvi izstopil iz salonskega voza dr. Maček, za njim pa ban dr. Ivo Subašić in glavni tajnik dr. Krnjević. Dr. Maček je podal najprej roko vsem navzočim ministrom, medtem pa je na postaji zbrano občinstvo glasno pozdravljalo hrvaškega voditelja. S postaje se je dr. Maček skupaj s svojimi sodelavci in spremljevalci odpeljal v svoj hotel, kjer pa so ga že čakali časnikarji in hoteli od njega na vsak način dobiti izjavo. Dr. Maček nima navade dati izjav, toda tokrat je odgovorjal na vprašanja časnikarjev. Ko so ga vprašali, če bo sporazum med Srbi in Hrvati iz teh dogodkov izšel ojačen, je dr. Maček rekel, da upa, da se bo to zgodilo.

Kmalu nato je odšel dr. Maček k predsedniku vlade generalu Simoviću in imel z njim daljši razgovor. Ob desetih dopoldne je dr. Maček v predsedniškem kabinetu prisegel. Pri prisegi so bili navzoči številni ministri, med njimi tudi predsednik SLS dr. Franc Kulovec, od ostalih srbskih strank pa po en zastopnik.

Hrvaško časopisje poudarja, da pomeni prihod dr. Mačka v Belgrad utrditev miru in da Jugoslavija neče sodelovati v nobeni vojni. Toda obrnitev miru... odvisna zgolj od Slovencev, Hrvatov in Srbov, marveč tudi od tujih držav.

Po položeni prisegi se je dr. Maček spet razgovarjal s predsednikom vlade generalom Dušanom Simovićem, nato pa je imel dolg razgovor z zunanjim ministrom dr. Momčilom Ninčevićem. Čez dan je govoril dr. Maček tudi s predsednikom de-

mokratske stranke ministrom Milanom Grolom in s podpredsednikom radikalne stranke ministrom Mišom Trifunovićem.

Takoj nato so v kabinetu dr. Mačka konferirali dr. Maček, ban dr. Ivo Subašić, glavni tajnik dr. Krnjević in vsi hrvaški ministri. Navzočen je bil tudi vseučiliški profesor iz Zagreba dr. Ivo Krbek, ki je kot strokovnjak sodeloval tudi pri sestavljanju besedila narodnega sporazuma, ki je bil podpisan v Zagrebu 26. avgusta 1939.

Včeraj popoldne sta dr. Subašić in dr. Krnjević razpravljala z notranjim ministrom dr. Budisavljevićem, potem pa s pomočnikom zunanjega ministra Ilijem Jukićem. Pozneje sta se dr. Subašić in dr. Krnjević razgovarjala tudi s predsednikom vlade Dušanom Simovićem in trgovinskim ministrom dr. Andrešom.

Po drugi strani pa je imel tudi kmetijski minister dr. Branko Čubrilović več razgovorov s politiki, med drugim tudi z ministrom za gozdove in rudnike, voditeljem muslimanov dr. Džaferjem Kulenovićem.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 5. aprila.

Lepo in sončno aprilsko vreme z jutranjo meglo je zvalilo množice v naravo. Kmetje se marljivo gibljejo po njivah. Ljubljanski vrtnarji in sadileci od zore do mraka kopljejo, gnoje in urejajo gredice. Vsi so odločeni, da letos nasade nekatere potrebnejše pridelke, kakor pa rože. Tudi mestna vrtnarja se je odločila, da bo rože zasadila samo po glavnih nasadih in drevoredih, vso drugo zemljo bo pa praktično obdelala. Nasadila bo fizio in krompir.

Tujskoprometna zveza na občnem zboru

Tujskoprometna zveza v Ljubljani, ki obsega 107 organizacij, je včeraj na kratkem, dobro uro trajajočem občnem zboru podala splošno izlanko o svojem delovanju in o stanju tujskega prometa za preteklo leto. Mnogi kraji so utrpeli znatne izgube, ker je zaradi novih bojnih viharjev izostal dotok inozemcev. Predsednik zveze g. dr. Fran Ratej je najprej pozdravil zastopnike banke uprave ter mestne občine in Zbornice za trgovino in industrijo, v katere sejni dvorani je bil obični zbor. Ta je poslal vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II. G. predsednik je nato podal kratko pregledno poročilo. Bistvene okolnosti in statistične podatke smo že včeraj objavili. Na predlog delegata g. Josipa Westra je bila izrečena zaupnica staremu odboru, ki ostane še nadalje v funkciji. G. predsednik je nato poročal o preureditvi »Putnika« in o ustanovitvi Zajednice obsej slovenskih tujskoprometnih zvez, ki naj bi potem vodile in vzdrževala stike in zveze s sličnimi organizacijami v Zagrebu in Belgradu. Sprejet je bil dalje proračun Zveze za leto 1941., ki izkazuje do 152.000 dinarjev izdatkov za propagandistične namene. Občni zbor so pozdravili načelnik trgovinskega oddelka banske uprave dr. Trstenjak, g. Josip Wester v imenu mestnega župana in g. Ciril Majcen v imenu Trgovinsko-industrijske zbornice.

Ljubljana in tujski promet

Ob priliki obnežnega zbora Tujskoprometne zveze v Ljubljani je bil delegatom predložen tudi »Tujskoprometni Vestnik«, ki je objavil zanimivo statistiko o tujskem prometu za predlansko in lansko leto, ki nam prav matematično točno kaže, kako so bili zaradi padanja tujskega prometa nekateri letoviški kraji oškodovani. Bled n. pr. je izgubil po tujskoprometnem statističnem računu lani nad 11.912.800 din. Le nekateri kraji izkazujejo v bilanci prirastek na dohodkih, ne pa izgube. Med takimi aktivnimi letoviškimi kraji je tudi Ljubljana.

Ljubljana je bila že dolga leta pred vojno zbirališče bogatih ljudi, ki so se zatekali v hladno mesto zaradi bližine planin in čistega zraka. Prav radi so prihajali bogati Tržičani in tudi Italijani poleti v Ljubljano na oddih. — Mestna občina dobiva letno prav čedne dohodke od tujskega prometa.

Lani je Ljubljana dobila na nočnih 9 milijonov 107.500 Din in za 587.500 Din več kot predlanskim. Število v Ljubljano prihajajočih inozemcev iz raznih držav je sicer lani padlo na 13.450 od predlanskih 23.890. Toda število domačih, do-

Celjske novice

Avtobusna zveza Celje—Sv. Peter pod Svetimi Gorami je do nadaljnjega ukinjena.

Socialni tečaj v Delavski zbornici je do nadaljnjega preklčan.

Zagrebški policija je aretirala nekega elektromonterja iz okolice Laškega, ki je ponarejal v Zagrebu stođinarske bankovce. Zaplenili so 19 falsifikatov.

Zanimiva šahovska borba v Savinjski dolini. Gomilski in vranski šahisti so odigrali na Vranskem in na Gomilskem 11 šahovskih partij. Od teh so dobili Vrančani 6 in pol, Gomilčani pa 4 in pol. Bilo je nekaj dobrih in zanimivih iger.

Sova jih je vodila do mrtveca. Ko so otroci na Brnici preganjali sovo, ki se je skrivala pri Paviekih, so našli na podstrešju viničarje blizu stanovanjske hiše 29 letnega čevljarja Pavla Jošta, ki je ležal na tleh z vrvo okoli vratu. Pavel Jošt je bil živno bolan in je izvršil samomor. Obesil se je na tram na podstrešju. Ker je bila nit preslaba, se je pod težo utrgala, da je telo padlo na tla.

Zdravniško dežurno službo za člane OUZD in njihove sorce bo imel jutri zdravnik dr. Josip Cerin v Prešernovi ulici.

Mestno poglavarstvo v Celju opozarja mladence, rojene leta 1921. in starejše, stanujoče v

občini Celje, ki se morajo letos predstaviti naborni komisiji in se želijo, čeprav niso pristojni v občini Celje, udeležiti nabora v Celju, da morajo pravočasno vložiti zadevne prošnje. V smislu § 20. začasnih pravil o rekrutovanju morajo biti prošnje vložene najkasneje do 15. aprila. Mladenci, ki se želijo poslužiti te ugodnosti, naj se zgledajo do 15. aprila na mestnem poglavarstvu v sobi št. 18 ob uradnih urah od 9 do 12 dopoldne in naj prinesejo s seboj kolek za 10 in 20 din.

Zadnje dni je bilo v časopisu že več izjav, s katerimi so prizadeti javno v časopisju izjavili, da niso člani nemškega Kulturbunda. Iz Celja so bile doslej že tri take izjave.

Napovedani koncert na dveh klavirjih, ki sta ga nameravali prirediti prof. Silva Hraševčeva in prof. Marta Ostreževa v Celjskem domu, je odložen.

V Kocbekovem domu na Koroki so dali obiti zapadno zunanjo steno s skodlami. Primeren les so nabavili pri upravi Marijin grad v Nazarjih. Ves opaž bodi prepleskali. Lani so to vremenske neprilike preprečile. Upati je, da bo tako stavba sedaj manj trpela. Dom oskrbuje Ivan Prodnik, gospodar doma pa je Andrijo Kopinšek.

Belgrajske novice

Belgrad, 5. aprila. m. Za šefa kabineta predsedstva ministrskega sveta je imenovan Radoje Nikolić. Novi kabinetni šef je bil rojen leta 1897. v Belgradu kot sin Andre Nikolića, bivšega ministra in predsednika Narodne skupščine. Po končanih študijah doma in v inozemstvu je vstopil v diplomatsko službo ter ostal v tej službi vse do sedanjega imenovanja.

Belgrad, 5. aprila. m. Na predlog ministrskega sveta sta s kraljevim ukazom odpuščena iz državne službe: Milan Stojimirović Jovanović, načelnik političnega oddelka v predsedstvu ministrskega sveta, ki je bil v prejšnji vladi vrhovni cenzor, in bivši šef centralnega Presbiroja Predrag Milojević.

ŠPORTNE VESTI

V Sloveniji ne bo jutri nobenega sporeda. Oficialno je odpovedala vse svoje prireditve SNZ.

PO DRŽAVI

Otvoritev novega športnega stadiona v Belgradu pod visokim pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II.

V dneh 20., 21. in 22. aprila bodo v Belgradu velike liahokatske prireditve ob 30 letnem jubileju SK »Jugoslavije«, ki bo ob tej priliki otvoril novi moderni športni stadion. Kot prva prireditev bo zanimiv tek skozi vse mesto. Start bo na Kalemegdanu, nato tek po središču mesta na cilj, ki bo na novem stadionu, kjer bo poleg drugih prireditev tudi srečanje štirih najboljših jugoslovanskih športnih klubov: BSK, Jugoslavija, Hajduk, Gradanski. Pričakujejo nastop okoli 1000 atletov iz vse države, verificiranih in neverificiranih, poleg tega bodo nastopili tudi gojenci drž. šole za telesno vzgojo v Belgradu, katerih je okoli 300. Borba bo za pokal predsednika belgrajske občine. To bodo gotovo med največjimi športnimi prireditvami v državi, zato je zanje upravičeno veliko zanimanje.

Pomanjkanje tenis-zog v Zagrebu. Od glavnih igralcev trije v inozemstvu.

V Zagrebu in sploh po vsej Hrvatski, kjer je tenis-sport zelo razvit, jim primanjkuje tenis-zog. Pomagajo si z že obrabljenimi. Poleg tega bivajo trije glavni igralci: Punčec, Pallada in Kuljević v inozemstvu.

Hrvatski table-teniški igralci so se vrnili s turneje po Nemčiji.

V sredo zvečer so se vrnili iz Nemčije HAŠK-ovi table-teniški igralci, drž. reprezentanti: Dolinar, Hekser in Marinko. V svoji 12 dnevi turneji so osvojili: München, Dresden, Leipzig in Berlin. Povsod so dobro zastopali naše barve in se vrnili neporaženi.

Reorganizacija jugoslovanske teniške zveze. JTS je že od lanske letne skupščine v reorganizaciji, t. j. decentralizacije na podlagi novih političnih prilik v državi. Osnovni bodo večje podrejene enote lige in saveza in na iste prenesli večjo avtonomijo.

ne vaščane in otroke. To ga je razkačilo. Zaprl je v težko ječo iz vasi po eno mater, po enega otroka in očeta. Zadel je krutega graščaka kaznen božja. On, žena in hčerka so bili kaznovani. Nekoč so se otroci igrali, ko je prilezla kača, prosej jih rešitve od zakletve. Neki deček-gobar se je ojuhal in rešil zakletko kraljičino, z njo vred graščaka in graščakinjo.

SELDON TRACE:

KORAKI V NOČI

Roman s slikami

»Čisto naravno je, da tudi vi prisluškujete tej mali svečanosti,« je rekel med odgovorom na čestitke, ki mu jih je izrekel detektiv, »ker ste mi vi omogočili, da jo priredim!«

Guidlugh je pazljivo ogledoval zbirko kipov.

»Vidim, da so vaša umetniška dela še vedno tu!«

»Če smatrate, da so to umetniška dela,« je rekel ujedljivo, »potem se res na vse spoznate!«

Detektiv se je gladil po bradi.

»Ne mislim, da lahko govorim o umetnosti, toda menim, da bi bilo mnogo dam, ki so tu, veselili, če bi imele take postavbe...«

Namah je utihnil, ko je ena od Cochraneevih gospodič pršla k njemu in ga premerila od nog do glave.

»Opazil sem, da imajo vse gospodičice v teh letih izbranih sluh,« je zamrmral med brki.

»Aha, glejte g. Daxburyja!«

»Dobro večer, gospod inspektor!« mu reče le-ta in mu poda roko. »Ah, Ricardo, kako je to prijazen sestanek in kako divna so ta umetniška dela!...«

Darek ga je prekinil s porogljivim smehom.

»Če ste prišli sem pit hereško vino, vrata, zakaj ga ne pijete?« Nato mu je obrnil hrbet.

G. Daxbury in detektiv sta se spogledala in zmigala z rameni.

»Zelo nevljuden je!« je ostro pripomnil bančni direktor. »Le kaj se je pripetilo temu dečku? Zadnje čase se je čisto spreminil.«

»Morda je bolan na srcu!« je pripomnil Guidlugh.

»Tega ne verjamem. Muči ga že par tednov neka osebna zadeva.«

»Čudim se temu, saj je sedaj vendar zelo bogat!«

Guidlugh je utihnil in pokazal na mizo, ki je bila obložena s kristalnimi čašami.

»Zakaj se ne bi ravnali po nasvetu našega gostitelja?«

»Zelo rad... čeprav ni bila ponudba preveč ljubezno izrečena. Na vaše zdravje, gospod inspektor!«

»In na vaše, gospod! No, to hereško vino je res dobro,« je strokovnjaksko rekel Guidlugh in postavil kozarec na mizo.

»Kaj pravite, g. Daxbury?«

»Nič, gospod inspektor!«

Detektiv je vzel z mize cigareto in podal škaltjo s cigaretami g. Daxburyju.

»Če sem odkrit, tudi mene zelo zanima, zakaj je tako čuden ta mladenič! Pričakoval sem, da ga bom sedaj, ko je alera s Cashdom končana, videl bolj veselga obraza. Povrhu vsega je še podedoval veliko premoženje.«

»Pazite!« je zašepetal Daxbury, Guidlugh se je obrnil za Daxburyjevim pogledom. Opazil je Dareka Ricarda, ki je

govoril z novodošlo skupino pozvanih gostov, ni pazil na njihov razgovor, temveč je vso svojo pozornost posvetil skupini, v kateri sta bila Hadon in Marie Datmar.

Detektiv in Daxbury sta pazljivo opazovala dogodek. Darek je gledal Hadona z mrzno, ki se ni niti trudil, da bi skril. Kljub temu je prišel ter čestitil njemu in Marli k poroki. Zdelo se je, da izreka sožalje in ne čestitke. Odgovora miss Marle ni bilo slišati, povedal pa je dovolj ironični izraz doktorjevega obraza.

Darek je prikal. Opazoval je Marie Datmar in se čutil njenemu bledeu obrazu.

Hadon je bil silno presenečen, ko je opazil detektiva. V prvem hipu se ga je lotila razburjenost, a se je kmalu umiril. Stopil je v njemu in mu podal roko.

»Ste si zopet prišli ogledati prizorišče svojega zmagovalstva, gospod inspektor? Nisem si mislil, da bom imel danes tako čast, da vas bom videl!«

Detektiv je bil videti nekoliko vznemirjen radi teh ironičnih besedi.

Gospod Darek Ricardo je bil tako ljubezni, da me je povabil in to čisto prijateljsko. Zelo sem vesel, da vsaj za trenutno pozabi mna svoj stan in dolžnost. Zato prosim, nikar me ne spominjajte, da se mpoličist!«

Hadon se je nasmehnil.

»Pojdva, da spijeva kupico vina!«

»Na vaše zdravje, gospod doktor!« je rekel Guidlugh. »Veliko sreče želim vaši nevesti! Priklonil se je Marli, a ta se je komaj nasmehnila. Ponudil ji je pižamo, ki je odklonila ter se od njiju oddaljila. Tedaj je pogledal Hadona in videl, kako jo je skrbno spremljal s pogledom.

»Morda ji je neprijetno in težko v tem mestu, ki to spominja na nekdanje lepe dni?«

»Da!« je rekel Hadon. »Če sem odkrit, moram reči, da sem zelo premišljeval, če naj jo privedem sem. A nekoč se bo itak moral vrniti v to družbo, in nadejal sem je, da...«

Zalostno je skomignil z rameni in s tišjim glasom:

»Morda se bo nekega dne kljub vsem naredil čudež.«

Z nekim namenom, ki je bil za detektiva čuden, mu je odgovoril Guidlugh:

»Res se včasih dogodijo pravi čudeži!«

Zapustil je Hadona in se vrnil h g. Daxburyju, ki je spit četrto časo hereškega vina.

»Ne vem, ali imate tudi vi ta vtis, ali ga imam samo jaz, da na tej zabavi ni veselja. Prej bi človek mislil, da je na sedmimi kot na otvoritvi novega bogataškega doma. Pogledajte malo to družbo. Naš gostitelj ne odmakne oči od miss Marle, a ona je blede kot smrt. Lahko bi se reklo, da pastor bere pogrebni psalm, Cochraneeve gospodičice pa mu odpevajo. A mar se tiče njegove žene, piše Herez kot bi bil mleko... Zato se bom tudi jaz kmalu izgubil.«

»Ne oddite, še, gospod, Guidlugh! Mislim, da bo kmalu bolj veselo.«

Razšla sta se in Guidlugh se je znašel blizu miss Matmar. Ko ga je opazila, se mu je hotela umakniti, a jo je ljubezno ustavil.

»Razumem, miss Datmar, da me ne vidite radi! Bojim se, da prav jaz kva-rnim razpoloženje. Sem veliko bolj družaben kot si mislite! Vesel bi bil, če bi se premislili in spili z menoj časo hereškega vina.«

Malomarno je odmajala z glavo.

»Ne hvala, mi mi potrebn!«

»Razen — če bi se zgodil pravcati čudež!«

»Kdo vam je o tem govoril?«

»Guidlugh ni čakal odgovora, temveč napolnil čašo in ji jo ponudil. Nasmehnil se je, ko je videl, da se ji vrača dečica.«

»Hvala Bogu! Tako vas imam rad! Ko boste še malo spili, boste vse prenesli, celo pravi čudež.«

»Pojasnite mi, kaj hočete s tem reči?« ga je prosila miss Marle.

»Pravkar sem slišal, da gospod doktor želi, da bi se zgodil čudež. Odgovoril sem mu le to, da se včasih to tudi dogaja. Če vam bo prinesel srečo, dvignem čašo z nado, da se bo tako tudi zgodilo!«

Po teh besedah je spil časo svojega vina in se hitro oddaljil, preden mu je mogla odgovoriti.

Marle je opazila, da je vzdusnje v tej dvorani zelo napeto. Na spodnjem koncu dvorane si je v presledkih čulo govorjenje. Pri vratih, ki so vodila v salon, je vladala taka tišina, da je človek dobil radi tega neugodni, skoraj zločinski dojem.

Pri teh vratih je stal Guidlugh in kadil cigareto. G. Daxbury je pil vino. Hadon ga je opazoval, na to pa se vrnil k Marli in jo hotel prijeti za roko. Prsti mlade dečice so bili ledeni.

Nenadoma pa so se čuli koraki onkraj vrat. Napovedovali so zakasnelega gosta. Ti koraki so bili neodločni, kot bi bil ta poslednji gost truden ter je kolebal, bi li vstopil ali ne. Med vrati se je pojavil visok mladenič ter pogledal vso družbo z neobičajno topim in utrujenim pogledom. Obraz mu je bil shujšan in izmučen, a kljub temu lep. Na levi roki ni imel mezinca.

(Dalje sledi)

Od tu in tam

Vsi belgrajski listi prinašajo obširna poročila in članke o posvetovanjih v Zagrebu, ki so privlekle pozornost na tega, da je predsednik HSS dr. Vladko Maček sklenil stopiti v sedanjo vladu kot prvi podpredsednik. Listi poudarjajo, da je popolnoma zgrešila svoj cilj vsa tuja propaganda, ki je računala z razdorom med Srbi in Hrvati, odnosno z nerazsodnostjo hrvaškega političnega vodstva. »Hrvatski dnevnik« pa pravi, da prihaja sedaj čas, v katerem bo treba mnogo bolj misliti na bodočnost, kakor pa kdaj koli prej. Dr. Maček se gotovo zaveda svoje dolžnosti in po zagotovitvi lista bo podal tudi stvarne dokaze za to, da je zrel politik in da je kos nalogi, katero si je z vstopom v vladno nadel. Na vsem Hrvaškem je ljudstvo z mirom in disciplino sprejelo odločitev, da gre predsednik HSS v Belgrad v vladu. Ljudstvo je uverjeno, da bo vlada z vsemi silami zagotovila državi mir in nevarnost.

Novi vrhovni inšpektor vse jugoslovanske obojene sile, vojvoda Peter Bojović, je star 83 let. Rodil se je v hiši nekakega kmetja. Iz srednje šole je stopil v vojaško akademijo in se petem kot častnik udeležil več vojn, ki jih je Srbija imela v zadnji četrtini preteklega stoletja in v sedanjem stoletju. Opravljal je številne zelo odgovorne posle v vojski in je bil večina na službi v glavnih štabih. Med svetovno vojno se je posebno odlikoval kot poveljnik 1. armade na solunskem bojišču, kjer je s sijajnim manevrom s svojo vojsko prodrli sovražnikovo fronto in prispel do Donave in Save. Za svoje odlike je bil odlikovan z naslovom vojvode. Kmalu po vojni je bil vojni minister, dokler ni stopil l. 1921. v pokoj. Sedaj živi v Belgradu pri svojih dveh sinovih.

Novi belgrajski župan Dobrovoje Lazarevič in novi podžupan Ivan Miličević sta položila prisego pred nadzornikom notranjega ministrstva, obenem pa sta prevzela dolžnosti od poprejšnjega župana Jevrema Tomića in obeh prejšnjih podžupanov. Istočasno kakor v Belgradu je tudi v Cetinju prevel županske posle novi župan Perica Vukotić, pristaja sedanjega ministra Marka Dakovića. Belgrajski župan Lazarevič je pristaja Demokratske stranke, podžupan Miličević pa pristaja radikalne stranke.

Pri prevzemu svojih dolžnosti je novi ban vrbaske banovine dr. Nikola Stojanović dal častnikarjem izjavo, v kateri je poudaril, da je ljudstvo pravilno razumelo dogodke v 27. marcu in da je tudi pravilno sprejelo z navdušenjem novo vladno splošno koncentracijo. Njegovo mnenje je, da mora biti ljudstvo vedno poučeno o namerah vlade in o stanju v državi ter izven nje. Zato je pozval svojega pomočnika, naj sklene v banovino več uglednejših banaljskih meščanov, katerim bo ban nato razložil stanje naše države na znotraj in na zunaj. Ban dr. Stojanović je tudi poudaril, da je bila sprememba režima le zgolj notranja stvar naše države, ki nima nobenega opravka z njeno zunanjo politiko in torej tudi nobenega povišja za razburjanje izven naših meja. Mir naše države je odvisen bolj od namer tujih držav in prav zato moramo biti pripravljeni na vsako morebitnost.

Pred nekaj dnevi je belgrajska občina odločila, da zapre več svojih šolskih kuhinj, katere je vzdrževala vso zimo s svojimi lastnimi sredstvi brez podpor Zimske pomoči. Proti odločbi mestne občine pa je takoj nastopilo časopisje, ki pravi, da je treba kuhinje spet odpreti in se poboriti za otroke revnih staršev, katerih je v Belgradu izredno veliko. Časopisje pravi, da imajo bogate družine po statističnih podatkih komaj po enega otroka ali nobenega, revne družine pa imajo mnogo več otrok. Izračunali so, da ima povprečno kmečka družina po šest otrok, delavska pa po pet, obrtniška po tri, srednja uradniška družina pa po dva do tri. Revnih staršev mladina je potrebna vsak dan tople in dobre hrane, ker bo sicer izhiral in jo bo pobrala jetika, ki je največja morilka malih otrok. To so razlogi, zaradi katerih mora belgrajska občina poskrbeti za revne otroke. Zaradi pomladi, predlagajo časopisi, naj bi občina uredila posebne poljske kuhinje, ki bi prihajale v revna mesta predmestja in bi se tako otrokom delila hrana na kraju samem.

Ker je mesli in prodajal boljši ljudski kruh, kakor pa je predpisano, je bil pred belgrajskim sodiščem obsojen nek Peter Tomić. Tomić je dodal enotni moki le četrtino koruzne moke in zato so ljudje pri njem rajši kupovali kruh. Dva peka sta čutila prizadeta zaradi konkurence in sta Tomića prijavila. Organi oblasti so prišli k Tomiću in res našli boljši vrste ljudski kruh. Tomić se je moral zagovarjati pred sodniki in je rekel, da je kritičnega dne imel premalo koruzne moke in je zato zamešal takšen kruh, kakor je pač imel moko. Tomić je prejel kazen 1200 dinarjev, povrh tega pa bo moral plačati še sodne stroške.

Vlak je povozil delavca, ki je pobegnil iz zapora, v bližini Stare Kanize. Delavec Veljko Terzin je silno rad kvartal. Tako je zapravil zmerom ves svoj zaslužek. Ko mu je vsega zmanjkalo, je ukradel državni premož in ga prodal. Izkupilec je takoj spet zakrval. Zaradi tega so ga prijeli in zaprli. Toda Terzin je ušel iz zapora in ponoči bežal iz mesta. Imel pa je nesrečo, da je šel čez železniško progo prav tedaj, ko je pridrvel vlak in ga povozil. Vlakovodja in strojevodja nesreče nista opazila, pač pa so ljudje šele naslednji dan našli nesrečnikovo truplo.

Pri tehtanju svinj je prigoljufal 200.000 dinarjev nameščene mesne tovarne v Gjurjištu pri Križevcih Nikola Popović. Mož je stalno tehtal svinje, katere so ljudje pripeljali v tovarno. Po dogovoru s pomočniki je zmerom napisal na listek po 20 do 30 kg več, kakor je svinja v resnici tehtala. Tako je šlo nekaj let, toda nazadnje je bila goljufija odkrita. Tovarna je bila oskodbena za 200.000 din. Popović, ki je sproti zapravil ta denar, pa je moral v zapor.

Staro bombo je izkopal na njivi 8 letni Stipe Smiljan iz Jasenice pri Mostarju. Skupaj z drugimi otroki se je igral in pasel ovce. Med igranjem je začel kopati na niivi in nenadoma zagledal veliko bombo. Ko je udaril s palico po njej, je s silnim pokom eksplodirala in Stipa raznesla na drobne kosce. Njegov tovariš, ki je bil v neposredni bližini, pa je bil le lažje ranjen.

41.000 radijskih naročnikov ima zagrebška radijska postaja. Skoraj polovica teh naročnikov je v Zagrebu, in sicer 18.000, ostalih 23.000 pa odpade na vso ostalo Hrvaško. Dočim se na podeželju in v drugih hrvaških mestih število radijskih naročnikov ni skoraj nič povečalo, pa se je v enem letu v Zagrebu povečalo za 4000.

V vodo je skočil v Pančevu 82 letni stari Jovan Simić, posredovalec za prodajanje nepremičnin. Mož je imel staro ženo in bolehnega hčerko. Zadržal čase ni imel nič posla in v njegov dom se je naselila revščina. Kot mlad človek je začel z odvjetništvom. Pozneje se je bil posredovanja, ki je boljše neslo. Čeprav je bil star že osemdeset let, ga moči vendar niso zapustile, pač pa se ga je lotil obup sprito sliske v hiši. Zaradi tega je skočil v vodo.

Zaprte tekstilne tovarne morajo zopet začeti z delom

Maribor, 3. aprila. Štiri mariborske tovarne tekstilnega blaga so ustavile delo. So to tovarne Atama v Košakih, industrija svile Thoma & Co., tovarna pletenin Zora, ki spada v koncern Benger, ter bombažna predilnica in tkalnica Avgust Ehrlich. Tovarna Atama je morala ustaviti obrt, ker nima časno dovolj surovin. Vse tri ostale pa so bile s surovinami zadosti preskrbljene, toda ker so njihovi lastniki in ravnatelji Nemci, ki so kot nemški državljani odpotovali v domovino, so se morali ustaviti tudi stroji. Tovarna svile Thoma & Co. je imela vedno dovolj surovin, ker izdeluje blago iz umetne svile, katere je še vedno dovolj. Tovarna Avgust Ehrlich je šele nedavno dobila veliko vagonov ruskega bombaža ter je bil s surovinami preskrbljena najmanj za tri mesece. Tudi tovarna Zora ima dovolj surovin in naročil. Iz vseh teh treh podjetij pa je odšlo le nekaj ljudi. Tako od Thoma 4, od Avgusta Ehrliche 4,

od Zore pa le 1. Vsi ti v obratih niso bili nena-domeštljivi ter bi podjetja tudi brez njih lahko brezhibno delala. Toda morali so dati čutili delavstvu, da je odvisno od tujega gospoda in zato so se morali stroji ustaviti. 2000 delavcev, največ žensk, pa je ostalo na cesti brez kruha. V drugih državah, zlasti v tisti, v katero se je ta gospoda vrnila, kaj takega ni mogoče. Tudi na Hrvaškem ne, kajti banovina Hrvatska ima že svoj zakon, da ne more podjetje prenehati brez tehtnega vzroka z delom, pa magari mu banovina postavi komisarija. Tako bi bilo treba ravnati sedaj tudi pri nas. Nič zato, če se nimamo zakona, saj je takšen paragraf pri nas dostikrat mrtva stvar ter samo za papir. Treba je sedaj energičnih izrednih ukrepov, da se taki pojavi onemogočijo, kajti tudi to spada v posle državi nevarne tuje propagande, če se delavstvu odvzema kruh in zaslužek ter se »stvarja na nepotreben način nezadovoljstvo«.

Zlagane zgodbe o „mariborskem kamnu“ je treba zavrniliti

Maribor, 3. aprila. Naša vlada je energično zavrnila gorostasne laži tujega radija o preganjanju nemških prebivalcev v Jugoslaviji. Energične so bile te zavrnitve posebno glede teh laži, ki se širijo o dogodkih v Vojvodini. Prav tako je napravila na našo javnost ugoden vtis energična izjava voditelja Nemcev v Celju dr. Walterja Riebela, s katero je zavrnil vse laži glede preganjanja Nemcev v Celju, ki jih je tudi širil tuji radio. Podobno odločno zavrnitev zasluži vsekakor gorostasna izmišljena laž o slovitom »mariborskem kamnu«, s katerim so tuje radio postaje nekaj dni neprestano pitale svoje poslušalce. Ta zgodba ima sledečo vsebino:

Sredi Maribora — tako so pripovedovale tuje radio postaje, stoji velik kamen, na katerem piše »Nemčija«. Ta kamen stoji na Glavnem trgu in tu sem je mariborska policija vodila vse v

Mariboru stanujoče Nemce. Poleg kamna sta stala dva policista s pendreki. Vsak Nemec mora pljuniti na kamen in njegov napis, tisti, ki ne pljune, pa dobi batine s pendreki.

Gorostasne laži, pa tudi neumnejše, si tuja propaganda vsekakor ne bi mogla izmisliti. Laž je pri samih tukajšnjih Nemcih izzvala pomilovanje in smeh ter so vsi prepričani, da si s podobnimi izmišljotinami tuja propaganda ne bo mogla ustvariti simpatizerjev. Bila pa bi dolžnost voditeljev nemškega prebivalstva v Mariboru, da bi pri merodajnih krogih v Nemčiji, s katerimi so gotovo v dobrih zvezah, intervenirali, da se s podobno propagando preneha ter se laži o »mariborskem kamnu« — mimogrede povedano v Mariboru sploh nimamo nobenega kamna niti potokova, na katerem bi bil napis »Nemčija« — demantirajo po tistih radijskih postajah, ki so jih dosedaj širile.

Izpred mariborskega okrožnega sodišča

Maribor, 5. aprila. Mali senat mariborskega okrožnega sodišča je včeraj neprekinjeno razpravljal od 8 zjutraj do 2 popoldan. Nič manj ko deset razprav se je vršilo. Obtoženci so bili večinoma tatovi, vlomilci, goljufi, pa tudi zaradi dolgega jezika je bila razprava proti neki osebi. Ena obtožnica je imela 14 obtožencev, od katerih so se pa samo štirje odzvali, dočim je proti ostalim bilo postopanje izločeno. Najhuje kazni, katero je senat izrekel, je bilo dve leti roboje. Pa tudi druge kazni niso bile preveč mile. Senatu je predsedoval vss. dr. Turatto, obtožbo pa je zastopal državni pravdnik Sever.

Za ukradenih 8000 din dve leti roboje

Med prvimi današnjimi obtoženci je stopil pred sodnike 29 letni zidarski pomočnik Ignac Ilesič, pristojen v občino Osek, drugače pa brez stalnega bivališča. Ilesiča je paznik pripeljal iz preiskovalnega zapora. Obtožnica mu je očitala, da je 22. novembra lanskega leta popoldne med 14 in 15, ko se je nahajala Marija Lorbeck v kuhinji svojega stanovanja v Einspielerjevi ulici, zlezal skozi večna vrata v sobo, odprl zaklenjeno omaro s ključem, ki se je nahajal na omari ter ukradel okrog 8000 din. Po storjenem dejanju je Ilesič omaro zopet zaklenil in dal ključ spet na omaro. Ko pa je obtoženec odhajal, je Lorbeckova slišala, da nekdo zapira sobna vrata. Šla je pogledat v vežo. Na hodniku, odnosno v veži ni nikogar opazila, opazila pa šest stopnic niže obdolženca, katerega preje ni nikoli videla. Rekel ji je, da kupuje staro železo in je v razgovoru z Lorbeckovo skušal obraz zakrivati, v rokah pa je držal medeno cev. Takoj po odhodu je Lorbeckova ugotovila, da ji je bil ukraden denar. V noči na 30. novembra 1940 se je Ilesič nahajal z dvema ničrednima ženskama v nekem nočnem lokalu. Ko je bil stražnik o tem obveščen, posebno ker je obdolženec razpolagal z večjo vsoto denarja, ga je skupno z drugim stražnikom pri odhodu iz lokala aretirali. Ilesič pa je stražnikom pobegnil preko plotov in se skril na dvorišču neke hiše v Marijini ulici, kjer so ga zalotili in prijeli. Ta beg bi bil res vreden, da bi se ga filmalo, ker se je odigral s pravo filmsko brzino. Kmalu zatem pa je hišnik dotične hiše, kjer so ga stražniki zalotili, našel škaflo cigarete in 2100 din gotovine. Na policiji je Ilesič odkrito srčno priznal dejanje in krivdo ter zatrjeval, da je vzel nekaj nad 7000 dinarjev. Opisal je dejanski stan točno tako, kakor Lorbeckova. Priznal je, da je denar zapravil v raznih nočnih lokalih, poleg tega si je kupil še plašč in klobuk. Tudi je priznal, da je najdenih 2100 dinarjev njegova last in da izvirajo iz tatvine pri Lorbekovi. Pred preiskovalnim sodnikom pa si je Ilesič premislil in začel tajiti krivdo. Zagovarjal se je, da so ga na policiji prisilili k priznanju. Tudi pred sodniki je začel pripovedovati neverjetne zgodbe in da si je denar prislužil s tihoapljenjem vžigalnikov in kamenčkov. Sodišče pa mu le ni verjelo ter ga je obsodilo z ozirom na njegove predkazni na dve leti roboje in dve leti izgube častnih pravic.

Zaradi dolgega jezika — ostra kazen

Kot naslednjega so pripeljali iz zapora 25 letnega Franca Školca, živečega v Ljubljani, Sv. Petra cesta 30. Školcu je senat prisodil 1 leto in 6 mesecev strogega zapora, 540 din denarne kazni ali nadaljnjih 9 dni zapora in izgubo častnih pravic za dve leti. Drž. pravdnik je zoper njega dvignil dve obtožnici, eno zaradi žalitve uradne osebe, drugo pa zaradi zločinstva po čl. 3 zak. o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Svoje dejanje je izvršil 23. in 27. februarja.

Ovce so kradli

Senat je sodil tudi svojevrstne tatove. 28 letnega delavca Stanislava Črničja, 30 letnega delavca Jurija Nazdračevićja, 40 letnega delavca Franca Krajncja in 34 letnega delavca Mihaela Somerja, vse iz Maribora. Prvi trije obtoženci so ukradli špediterju Stevu Tončiču, izjave v Einspielerjevi ulici vsak po eno ovco, povrh tega Nazdračević iz odprtega vagona na škodo neke mariborske tekstilne tovarne 227 m molino blaga v vrednosti 2000 dinarjev, Somer pa je pomagal to blago razpečevati. Proti 10 obtožencem je bilo postopanje izločeno, ter se bodo morali zaradi nakupa ukradenih stvari zagovarjati pozneje. Prvi štirje obtoženci se priznavajo kot delavci s priložnostnimi deli pri nakladanju za razna špedicijska podjetja na tovarnem kolodvoru v Mariboru. Januarja letošnjega

leta je špedicijska tvrdka Stevo Tončič nakladala za Nemčijo ovce, ki so se nahajale zaradi odmoru in prehrane v provizorični staji v Einspielerjevi ulici v Melju. Na Novega leta dan zvečer so se prvi trije obtoženci dogovorili, da bodo šli krast ovce. Svojo namero so še isto noč izvršili. Ovce so prodajali trem gostilničarjem v Mariboru po 40 din komad. Ne samo to, tudi druge stvari so kradli na kolodvoru, tako n. pr. premož. Nazdračević je ukradel v več presledkih tudi platno, kološki in druge stvari. Sodišče je prisodilo Črničju dva meseca zapora pogojno za dve leti, Nazdračeviću 1 leto strogega zapora in izgubo častnih pravic za 2 leti, Krajncu 3 mesece zapora, Someru pa 7 mesecev strogega zapora in izgubo častnih pravic za 2 leti.

OMEJITEV POTNIŠKEGA PROMETA

Belgrad, 4. aprila. AA. Od 5. t. m. nastopijo zaradi zmanjšane števila potniških vlakov pri prevozu potnikov tele omejitve: Državni uslužbenci morajo imeti razen osebnih legitimacij še dovoljenje svojih predstojnikov, druge osebe pa dovoljenje upravnih oblasti. Brez takšnega dovoljenja potniške blagajne ne bodo dajale vozniških listkov.

(Glavno ravnateljstvo drž. železnice.)

Zavetišča pred napadi iz zraka

Oziri na državno, pa tudi na našo osebno in imovinsko varnost narekujejo, da zgradimo čim več zavetišč. Zavetišča naj bodo že zdaj opremljena z orodjem in drugimi potrebščinami, kakor to predpisujejo navodila banske uprave z dne 31. maja 1940, Sl. l. kos 46. Najvažnejše točke teh navodil so razvidne v oglasu, ki mora viseti v veži vsake stanovanjske hiše

Protiletalska zaščita

V zvezi z naredbo banske uprave o zatemnitvi z dne 18. maja 1940, Sl. l. kos 42, in z njenimi navodili za vedenje prebivalstva pri letalskih napadih z dne 31. maja 1940, Sl. l. kos 46, ki so bila objavljena tudi v vsem časopisju in na katere se prebivalstvo ponovno opozarja, smo od uradne strani obveščeni, da morajo biti po sedanjem stanju izkuženj okna odprta, dokler traja napad iz zraka, ker se sicer pod zračnim tlakom zdrobe. Navodilo v označenem predpisu, da naj bodo okna med napadom iz zraka zaprta, je zastarelo. Da bi se zatemnitev mogla izvesti po predpisih, naj si prebivalstvo pravočasno oskrbi vse potrebščine za to.

Žalostna smrtna nesreča

Maribor, 4. aprila. Med postajama Poljane—Slov. Bistrica se je pripetila tragična smrtna nesreča, ki je zahtevala človeško življenje. Pri popravljanju proge je bil zaposlen 42 letni progovni delavec Franc Urlep. Skozi tunel je privozil iz smeri Poljan vlak, katerega signal je pokojni najbrž preslišal, Urlep je bil ravno sredi med dvema tiroma zatopljen v delo. Lokomotiva ga je zagrabila in vrgla pod kolesa. Bil je pri priči mrtve. Vlakovodja je takoj ustavil vlak ter ukinil vse potrebno. Z desetminutno zamudo je nadaljeval vožnjo proti Slov. Bistrici. Pokojni je bil zaposlen kot delavec IV. sekcije za vzdrževanje proge. Ta smrtna nesreča je zgolj nesrečni slučaj.

Nov val zlobnih obdolžitev, ki jih širi tuja propaganda

Belgrad, 5. aprila. Z uradne strani je bila agencija Avala naprosena, da objavi tole: Kampanja spuščanja neresničnih in v celoti izmišljenih vesti o stanju v naši državi in o dozdnevem preganjanju pripadnikov nacionalnih manjšin se nadaljuje. Med ponavljanjem velikega dela že doslej objavljenih »izgredov« in »grozot«, storjenih dozdnevno proti Nemčiji in ostalim manjšinami, prebivajočimi v naši državi, prinašajo nekateri tuji listi in radijske postaje danes informacije za svoje bralce in poslušalce, da se število umorov Nemcev pomnožuje, da se danes nevarno govoriti nemški, madžarski in romunski v Jugoslaviji, da so v mestu in okolici Kranja zažgali in da je popolnoma zgorelo več nemških naselbin, da so zažgali

Ljubljana

Koledar

Danes, sobota, 5. aprila: Vincencij. Nedelja, 6. aprila: Cvetna nedelja.

Obvestila

Mestno zdravniško službo ima v soboto od 20. ure do ponedeljka od 8. ure zjutraj mestna zdravnica dr. Zitko Jožica, Pietersnikova ulica 13, telefon št. 47-64.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Tudi v resnih časih ne pozabite na kulturne dobrine in stopite v Jakopičev paviljon. Oglejte si razstavo »Lade« ter si ob pravi umetnosti ustvarite pristo in plemenito razvedrilo. »Lade«, društvo srbskih umetnikov v Belgradu, in »Lade«, klub slovenskih likovnih umetnikov v Ljubljani prirejata svojo prvo skupno razstavo. Obiščite jo čimprej, dokler še traja. Dnevno je odprta od 9 do 18.

V nedeljo 6. t. m. ob 11 dopoldne bo imel v Jakopičevem paviljonu ob priliki razstave slovenske in srbske »Lade« vodstvo predsednik slovenskega umetniškega kluba »Lade« v Ljubljani, profesor Ivan Vavpotič. Vabljeni so vsi prijatelji slovenske in srbske umetnosti.

Cistilno kopališče OUZD-a v Ljubljani je do preklica odprto samo od 8 do 12 in od 14 do 18.

Erjavčeva koča na Vršču bo oskrbovana v soboto in nedeljo dne 5. in 6. t. m. le pri lepem vremenu. Planincem, ki so te dni namenjeni na Vršč, svetujemo, da se v Kranjski gori pred odhodom na Vršč ogledajo pri oskrbnici gđ. Pečar Julki.

Dodatne krušne karte za belo moko bo mestni fizikat začel deliti v ponedeljek, 7. t. m. in jih bo delil še nadaljnje dni samo od 8 do 10. Ker je pa mestni preskrbovalni urad dobil za razdelitev med najpotrebnejše bolnike samo 2000 kg bele moke, je tudi mestni fizikat primoran, da to moko razdeli samo med najbolj potrebne, res na prebavnih organih hudo bolne osebe. Tudi nad 70 let stare osebe bodo dobile belo moko samo, če bo njihova bolezen dokazano hujšega značaja. Vse osebe, ki so že prejšnji mesec dobile krušne karte, ter mislijo, da so tudi sedaj še upravičene za dodatne karte, naj seboj prinese odrezke dodatnih kart prejšnjega meseca.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Sobota, 5. aprila: »Šesto nadstropje«. Red B. Nedelja, 6. aprila: »Severna lisičica«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera. — Začetek ob 20.

Sobota, 5. aprila: »Tri stare škalke«. Red A. Nedelja, 6. aprila: »Rusalka«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Alfred Gehry: Šesto nadstropje. S prihodom študenta in chansonierra Jonvala kot novega stanovanca v šestem nadstropju, pride v krog meščanov in bohemov, ki žive tam svoje skromno življenje, lahkomiselna a ne slab, nadvse ljubeznivi dečko, ki očara zaporedoma tipikarico Jeano, misteriozno damo v sivem, in mlado, neizkušeno Edwigo. Ljubezenska zgodba, ki se razplete med njima, tvori glavno nit dejanja.

Herczega tridejanska komedija »Severna lisičica« je delo, ki je imelo na vseh evropskih odrih nenavaden uspeh, prav tako tudi na našem. Dejanje je zabavno in ne brez tehtnosti, ter slika zakonsko krizo v trikotniku. Delo si velja ogledati zaradi sijajno podanih vlog.

Barbiceva, Poličeva, Polajnarjeva, Belizar in Modest Sanein, bodo peli drevi glavne partije v Kollovi opereti »Tri stare škalke«. Delo osvaja poslušalca s svojo nevsiljivo, prijetno melodiko in prikupnim, ljubeznivim dejanjem, ki ima dobršno mero komike.

Najznamenitejše delo češkega skladatelja Antonina Dvořaka, »Rusalka«, bodo izvajali v operi v nedeljo zvečer izven abonmaja. »Rusalka« obsega v svoji nesmrtni glasbi vso širino mehke slovanske duše. V njej se preliva en sam tok toplih občutij, melodije in pesniškega nastrojenja. Iz nje diha vsa tajinstvenost prirode in bogastvo slovanskega bajeslovnega sveta. Naslovno partijo poje Heybalova.

Mariborsko gledališče

Iz gledališke pisarne v Mariboru. Ker zaradi vpolake velikega števila igralcev niti ni mogoče zasesti del, ki so se doslej izvajala, bodo — seveda le za nekaj časa — izostale nekatere predstave. Vendar pa gledališče v danih možnostih študira s polno paro. Pripravlja se Nušičeva izredno zabavna in mnogo igrana veseliga »Seel« v režiji I. Koviča.

Razglas mariborskega magistrata

Nepotrebno razburjanje staršev zaradi otrok.

Maribor, 4. aprila.

Neodgovorna propaganda je razširila gorostasne laži, da bodo otroci, ki se nahajajo v mestnih dnevnih zavetiščih, evakuirani brez vednosti staršev. Med starši je zaradi tega nastala razumljiva razburjenost in so zahtevali, da se jim otroci vrnejo. Obveščamo prizadete starše, da bi v primeru potrebe bili o tem pravočasno obveščeni in da se brez njihovega pristanka otroci ne bi odstranili. Kolikor se nahajajo otroci v mestnih zavodih, so staršem vsak čas na razpolago, o čemer so bila upravitelstva obveščena.

Darujte za starološki »Dom slepih«

zavod za odrasle slepe! Čekovni račun št. 14.672 - »Dom slepih«, Ljubljana

Vsakanje nadaljevanje čudne in skrivnostne kampanje daje misliti, da se želi doseči neki cilj, dokler pa ta cilj ni znan, se nihče ne more ubraniti vtisa, da se ta kampanja ne more skladati z iskrenimi težnjami za utrditvijo miru in poglobitvijo prijateljskih odnosov med sosedi.

Strupeno uživanje »koruzovca« ali »krompirjevca«

Nova zabloda našega podeželja

Vsaka nemirna doba prinese tudi svetu nove zablode in škodljive utvare. Vsemu temu pa tudi podležejo vedno le slabši, sploh ljudje slabih živcev, ki imajo že itak slabo nagnjenje že v sebi. Zelo radi pa tudi podležejo slabi okolici ljudje, ki sicer stoji kolikor toliko visoko v svojih moralnih nazorih. Jasno nam je pa tudi, da kvarno vplivajo na ves propad družbe tudi pomožna razdiralna sredstva našega družbenega reda, in med te pomožna razdiralna sredstva lahko Slovencej štejejo tudi alkohol. Sicer je po utesnitvi finančnih sredstev uživanje alkohola precej tudi utesnjeno, toda človek vedno najde tudi nadomestilo za to. Deloma slabe sadne letine preteklega leta, deloma povečano uživanje sadja v sveži ali konzervirani obliki, deloma smotrena propaganda, so omejitve kuhanje žganij pijač in zato tudi uživanje alkohola.

Zadnje čase smo pa opazili, da se naše ljudstvo poslužuje zelo veliko tudi kuhanja žganja iz fig. Časopisni oglasi naravnost ponujajo suhe smokve ali fige za žganje. Velika količina sladkorja v figah, deloma celo dodatek navadnega sladkorja v namočeno mešanico zmetih ali samo razpolovljenih fig, poveča odstotek alkohola v kuhanem figovem žganju ali figovcu. Seveda je kvaliteta figovca močno slabša od sadnega žganja, vendar se uživa ali sam ali pa v mešanici s sadnim žganjem. Uživanje ali mešanice ali samega figovca je še bolj škodljiva. Vse tako mešanice je prvenstveno škodljivo živčnemu sestavu organizma.

Toda človeška zabloda je šla še dalje! Po štajerski zemlji, še bolj pa Notranjska in del Gorenjske, se je razširilo kuhanje žganja iz koruze in krompirja. Na tak način se pridobi cenejše žganje, ki pa je naravnost strupeno. Sadja lansko leto ni bilo dovolj, uvoz fig je otežčen, cene so narasle figam, ker jih sami ne pridelamo dovolj, zato se je naše nevedno ljudstvo lotilo kuhanja alkohola iz koruze in krompirja. Kmetje sami na skrivaj kušajo doma tak strup, ga uživajo ali pa mešajo med ostalo žganje.

Industrija sicer že dolgo pridobiva alkohol in kvas iz različnih surovin, saj še celo iz lesa, gre se pa tu za pridobivanje takozvanega metilnega alkohola, ki pa se spet razlikuje bistveno od etilnega alkohola. S takozvanim Solerovim procesom se dobiva n. pr. iz lesa ter z delovanjem razred-

čene solne kisline, razredčeni sladkor, ki na znani način oksidira v alkohol. Od 100 kg suhe lesne celuloze se dobiva okoli 24 kg uporabnega metilnega alkohola, t. j. za uživanje strupenega alkohola. Podobno se doseže to z drugimi surovinami, n. pr. kuhanjem krompirja, koruze itd.

Ves proces ter praktično delo so zanesli med naše ljudstvo industrijski delavci, ki so kdaj delali v sličnih tovarnah za pridobivanje metilnega alkohola. Deloma odpust iz tovarne, deloma drugi vzroki so vrgli te delavce na kmete, saj je znano, da se največ industrijskih delavcev rekrutira iz kmečkih vrst. Vrnili so se na deželo, kjer so naučili ljudi tega postopka. Slične primere so opazili tudi v sosednji Hrvaški, mogoče so tudi zanešeni od tam, ali pa tudi obratno. Produkcija je že tako narasla, da se opaža porast konzuma koruze in krompirja na račun te žganjakuhe.

Štajerska je znana po svoji proizvodnji belega štajerskega krompirja, zato je tudi proizvodnja žganja iz krompirja tam največja. Kuhanje se je že tako izpopolnilo, da znajo alkoholi vžeti tudi tipični duh po tem žganju. Čim mešamo to žganje s pravim žganjem, niti strokovnjak ne more spoznati te varljive mešanice. Šele uživanje, posebno pa redno uživanje takega žganja prinese porazne rezultate za organizem. Znani so pijanci, ki uživajo metilni alkohol, ali naravnost povedano denaturirani spirit. Usoda teh ljudi je — slepota! Seveda pa tudi ostali organizem počasi propada, posebno značilni so črevesni katarji! In sedaj se je pojavil alkohol iz koruze in krompirja. Če vasi se bavijo s to proizvodnjo, posebno obmejni kraji se redno zastrupljajo s to mešanico. Veliko takega alkohola se pa tudi užije po mestih, seveda pod naslovom slivovke ali tudi brinjave, posebno žganja, ki se vhitotajijo preko trošarinskih meja iz okolice mest. Vse skrivne prekupevalke, ki od vrat do vrat ponujajo po kmetih izbirno domačo slivovko, imajo gotovo mešanico figovca, torej kvaliteto manjvrednega žganja! Kaj lahko je pa mogoče, da je že tudi primešan »koruzovec« ali »krompirjevec«. Slično, kot tudi uživanje zloglasne šmanice, bi bilo potrebno strogo preprečiti tudi kuhanje tega novega strupa, če hočemo preprečiti degeneracijo našega ljudstva, preprečiti zločine, poboje, in če nečemo še dobiti nov kader pijaneve- sepevci! —nik.

Ženitovanjske navade v šmarski okolici

Celje, 3. aprila.

Vsekakor glavna oseba je starešina, ki ima nalogo, da vse primerno pripravi in ukrene.

Fant enako kakor deklina se obrne na kakega starejšega znanega in za take posle primerneje moža, da bi mu poiskal primeren par, ter podrobno razloži svoje prilike in mu obljubi še mešetarjo, ako se z njegovo pomočjo poroči. Ta mešetarja se seveda giblje po premoženjskih prilikah med 500 do 2000 din. Glavno vlogo igrajo vedno gospodarske razmere, pozabljeno je že objestno vasovanje pod oknom, ki ga ni vzela nobena stran preresno. Resno pa postane tako ljubimkanje ob belem dnevu: na dan sv. Barbare, ki je največji sejem v Šmarju, ali na šmarsko nedeljo (drugo nedeljo po Novem letu). Takrat se zberejo godni fantje in dekleta v trgu, se šalijo, si kupujejo spominke pri medicarjih; končno povabi fant dekleta s seboj v gostilno; zraven povabi že kar svojega zaupnika, bodočega starešino.

Enako je tudi na velikonočno nedeljo in ponedeljek ali celo na belo nedeljo. Takrat je cerkveno opravilo pri Sv. Roku nad Šmarjem; zbere se mnogo ljudstva. Gospodje mečejo pomaranče po hribu navzdol, kmetje pa jabolka; ljudje jih urno pobirajo, pa ne iz pomanjkanja, marveč zato, da se lahko potem postavljajo, koliko so jih nabrali, in se smejejo onim, ki so si morda celo obleko raztrgali, pa niso ničesar vlovili. — Tudi ob tej priliki se sestaneta fant in dekle in gresta skupaj v gostilno. To je prvi vidni znak prihodnje zveze.

Ko se fant in njegov zaupnik dobro posvetujeta in menita, da sta našla pravo dekle, se napotita na njen dom, da si tam prilike še od blizu pogledata. K hiši prideta s katerim koli izgovorom, da kupujeta živino, hraste in pod. Ko tako sedeta z domačimi za mizo in jima razmere ugačajo, povesta, po kaj sta prišla. Starešina nagovori starše, češ, prišla sva poštenim potom do Vaše poštene hiše... Če se tudi nevestini starši strinjajo, ju napotijo na nevesto, češ: morata njo samo vprašati... mi bomo že pomagali...

Če je torej vse v načelu sporazumno, določijo dan, da gredo gledat posestvo, ki bi ga naj mlada dva prevzela, bodisi da ga dobi žena ali pa ne-

vesta po svojih starših. Pri tej priliki se oboji starši dogovorijo o doti, ki jo otroka po sklenitvi zakona dobiva. Sedaj postane zadeva pravno veljavna pogodba, ki jo je treba zaarati, to je, obljubiti dvojno plačilo zaarane vsote, če bi odšel kateri iz katerega koli vzroka odnehal. Tako vsoto je mogoče izterjati tudi pred sodiščem, kar se zgodi tudi prav pogosto, ako se pogodba ne razdere sporazumno, kar se zgodi tudi prav pogosto. — Pogodba se napravi še pri notarju, nato se dasta mlada dva na oklice: najprej pri župniku nevestine župnije, potem šele pri župniku ženinove župnije. Obe rodini se dogovorita vse potrebno o gostiji in o pripravah za njo. Skupaj gredo kupovati ženitovanjsko obleko. Za oba, ženina in nevesto, kupijo poročno obleko tisti starši, kamor se priženita, torej ali ženinovi ali nevestini starši. Enako kupijo tisti starši vso balo, to je perilo, posodo ter pohištvo. In tako se pripravljajo na dan poroke... Seveda si medtem najde tudi drugi del, fant ali dekle, svojega »starešinetas«, sporazumno pa si izberejo svoje svate, med njimi družico za ženina in druga za nevesto.

Poroka je določena navadno na ponedeljek ob 10. uri. Godba že rano zjutraj pride vabiti starešine in v odličju, kakor se imenuje starešino žena, dalje ženina, nevesto, druga, družico in druge svate.

Ženinov starešina, njegova vodilja in drug gredo z ženinom po nevesto na njen dom. Ako pri tem gredo v drugo župnijo, jim domači fantje zapro pot s »šrangami« in jih puste naprej šele, ko si ženin nevesto odkupi od njih. Seveda zahtevajo najprej sila veliko, po včasih prav dolgotrajnem prerakanju popustijo na vsoto, ki je primerna ženinovemu premoženju. Za ta denar, ki se tudi »šrangam« imenuje, si kupijo nato vina...

Ko pridejo ženin in njegovi na nevestin dom, spregovorijo prvi ženinov starešina, češ, prišli smo po rožico... Nevestin starešina pa se brani, da nimajo nikakih rož... Oba starešina se dajeta na veselje svatov včasih prav dolgo... Ko se zmenijo, vstopijo v hišo, zajtrkujejo, potem gredo trikrat okoli mize in pijejo trikrat »šentjančevca«. Nevesta prosi starše odpuščanja, ti pa jo v splošnem ganotju blagoslovijo... V cerkev vzeajo še liter-

Zelene oljke, pisane butare — znamenje velikonočnega miru

V zagrenjenost naših dni, v tegobo src in duš, v čas krvavih vojn zunaj po svetu in mučno negotovost pri nas doma je prišla doba pisanih butar in zelenih olj! Cveta nedelja! In zopet se bo zbrala mladina ter zbrana po naših cerkvah slavila Kristusov vohod v Jeruzalem! Povezani snopci bršljana, brinja, oljke ter pisanih trakov privezani na šop leskovih palic, to je naša butara, simbol poveljčanja, simbol bučnega pohoda v večno lepo mesto Jeruzalem. Prvič se je tedaj Kristus pokazal kot vladar množice, ki je pogrnjala na njegovo pot svoja oblačila, a tudi zadnjikrat žel svetlo slavo! Vse zato, da je potem v tekočem tednu umrl sramotne smrti na križu!

Ze ves teden se polni trg za stolnico z butarami, že ves teden trepetja sleherni otroško srčece, da li bo njegova butarica res najlepša. A po deželi si deca sama spleta svoje butarce v tekmovalju, da si napravi največjo, lepšo kot jo bo imel njegov bratec ali prijatelj!

In na cvetno nedeljo v cerkvi? Ljubljanske cerkve bodo polne kipeče mladosti, vsa cerkev bo pisan gaj zelenja in barv! Skrivnostno bo udarjal les križa na cerkvena vrata, odmevala bo molitev duhovnikov pod oboki cerkve, dokler se ne odpro cerkvena vrata ter se procesija duhovščine z mladino ne vrne v cerkev in se slovesno z zakritim križem poda pred glavni oltar. Kristus se vrača v cerkev, počaščen, slavljen, poveljan! Ves postni čas skrit v premagovanju in zatajevanju ter očič-

ševanju, sam sama čistost, sedaj slavljen a nato bičan, s trnjem kronan ter križan!

Vse predpoda minljive zemske slave! Nihče ni tako slavljen in poveljevan, da ne bi bil nekoč ponižan in tepen. Vsa zemska slava se koncem koncev zruši popolnoma v prazen in popolen nič! Noben državnik ne stoji večno v žaru sonca zemske slave! Noben vojskovodja ni večno zmagovalac! Nobena zmaga ni večna! Nobena država ni trajna! Kristusova zemska slava je bila plačana z njegovo smrtjo že na Veliki petek, da si je nato pridobil na Velikonoč večno slavo!

In ko se bomo zbirali na Cvetno nedeljo z oljčno vejico ali butaro v cerkvi, naj veljajo naše misli trem stvarim: nam samim, zunanemu svetu ter minljivi slavi! Nam samim, da si bomo znali najiti duševno ravnotežje v tej vegasti dobi. Ne zidajmo si osnove, temelja na zunanjih, varljivih dogmah, temveč gradimo si jih na drugi, varnejši osnovi: na naših dušah! Naše misli naj veljajo dalje zunanemu svetu, da bi spoznal sleherni tam zunaj, da niti zmaga niti poraz nista večna! V tej zvezi tretja misel: ne sme nas nikdar premamiti mamljiva slava tega sveta. Bodimo na to Cvetno nedeljo kot otroci: veseli pisanih barv, z vero v lepšo bodočnost. Gotovo bo še prišla druga Cvetna nedelja, boljša, lepša, veselejša, ko bomo tudi res iz srca lahko zaklicali: Hozana sinu Davidovemu!

—nik.

Zatemnitev se mora povsod natančno izvesti

Zaradi zatemnitve se Ljubljanci obračajo po informacije na mestni zaščitni urad. Ker pa ni mogoče, da bi dajali navodila vsakemu posamezniku, spet opozarjamo, da so vsa posnjala glede zatemnitve izšla v posredni naredbi bana dravske banovine v smislu uredbe o zaščiti pred napadi iz zraka in zadevnih pravilnikov 18. maja 1940. Uredba je izšla tudi v »Službenem listu k. banske uprave« pod št. 234 v 42. kosu dne 25. maja 1940.

Predvsem pa opozarjamo na naslednje: Če bo kdaj potreba, da se odredi dejansko zatemnjevanje, bo zatemnitev po vsej banovini in vso noč od mraka do zore, torej ne samo ob alarmu ali na poseben poziv.

Zatemnitev se nanaša na kraje, zgradbe, naprave in vozila. Za zatemnitev javne razsvetljave skrbita mestna elektrarna in mestna pilarnata. V zgradbah morajo za zatemnitev skrbeti hišni lastniki in tudi najemniki, in sicer najemniki v svojih stanovanjih ali poslovnih prostorih, hišni gospodarji pa v skupnih prostorih, t. j. po vežah, hodnikih, kletih itd. Stroške zatemnjevalnih naprav nosita temu primerno najemnik in gospodar, torej vsak za svoje prostore. Če ima pa kdo vso hišo v najemu ali jo uživa v celoti, seveda mora sam prevzeti vso skrb in vse stroške zatemnitve. Hišni gospodar pa je še posebej dolžan in odgovoren, da tudi najemniki pripravijo in opravijo vse zatemnitvene ukrepe. Tam, kjer so hišni nadzorniki prevzeli svoje posle po uredbi o zaščiti pred napadi iz zraka, so ti dolžni paziti in skrbeti, da se vse potrebno pripravi za zatemnitev. Pri vozilih morajo seveda lastniki vozil sami skrbeti za primerna pokrivala s svetlobno režo.

Okna in sploh vse svetlobne odprtine v pro-

vina, da jim ga duhovnik po poroki blagoslovi in ga v cerkvi spijejo.

Do oltarja pelje nevesto drug, poleg ženina pa gre družica. Po maši je poroka, nato spijejo svatje šentjančevca in ženin in nevesta gresta skupaj s svojima starešinoma k župniku na podpis.

Nato gredo vsi svatje ali v gostilno ali h kakemu sosedu na »male« (obed), kjer čakajo do večera, kajti »ohcet« se začne vedno šele zvečer z večerjo... Ohcet traja seveda vso noč in v torek do večera, ko odidejo svatje spat, da se v sredo zjutraj ob osmih zopet zberejo ter ohcet nadaljujejo do četrtega zvečer, ko gredo šele končno narazen.

Med gostijo uganjajo muzikanti svoje šale, starešina morata neprenehoma napivati in govoriti zdravice; če je mogoče, tudi starši kar na gostijo vprico svatov izplačajo mladima njuno doto. Ponoči pridejo pod okno prežarji, ki tudi zahtevajo svoj delež, saj se jih včasih nabere do sto, tako da dobe kar polovnjak vina...

Kakor so svatje vsak po svojih močeh kar koli prinesli na gostijo ali obdarovali mladi par, tako morajo zdaj pri odhodu dobiti s seboj nekaj z mize od preostalih jedil za popotnico, hkrati pa tudi njihovim domačim v pokušanje...

starih, ki bodo razsvetljeni tudi med zatemnitvijo, je treba zagrniti tako dobro, da tudi posamezni žarki luči niso vidni od zunaj. To dosežemo že z navadnimi žaluzijami (rolaji), ki se njih deli tesno spajajo in ne puščajo ob straneh svetlobe. Če nimamo takih žaluzij, moramo napraviti zastore ali zaslone iz temnega, najbolj iz črnega papirja ali gostega blaga, kakor pač vsak sam smatra za najbolj primerno svojim potrebam. Pri tem pa moramo paziti, da tudi pri odpiranju ne uhaja svetloba ven, kar je posebno nevarno pri vežnih ali balkonskih vratih. Tam je treba napraviti dvojno zatemnitveno pregrado, ali pa moramo vežo ali hodnik razsvetliti le z zatemnitvenimi orientacijskimi žarnicami. Okrog vseh luči napravimo temne senčnike, da luč pada samo na ožek krog mize ali tal.

Vse za popolno zatemnitev potrebne naprave moramo pripraviti takoj, da jih lahko takoj namestimo pri vajih in sploh, kadar bo izdan nalog za splošno zatemnitev. Prej se pa mora seveda vsak hišni posestnik sam ali hišni nadzornik, prav tako pa seveda tudi vsak najemnik ponoči v temi prepričati s poskusom, če so zatemnjevalne naprave res tudi učinkovite. Pri tem pa moramo enako paziti na cestno kot na dvoriščno stran poslopja ter tudi na razne zračne jaške.

Rajonski organi mestnega zaščitnega urada bodo takoj vse mesto pregledali, če so zatemnitveni ukrepi res izpolnjeni. Vsi prizadeti naj se podrobno seznajajo z banovo odredbo o zatemnitvi, ki med drugim tudi določa, da se prekrški kaznujejo z globo od 10 do 1000 din, v primeru, če globa ni plačana v določenem roku, pa z zaporom od 1 do 20 dni ne glede na to, ali prekršek spada pod določbe drugih kazenskih predpisov po čl. 69, točka 2 zakona o notranji upravi.

Iz Črnomlja

Gradnja mnogo zaželene železnice Črnomelj — Vrbovsko le počasi napreduje. Svoj čas, ko je bil tukaj prometni minister Spaho, nam je zagotavljal, da bo gotova za 1942. leto. Veliko je razočaranje tistih, ki so računali, da se bo Črnomelj s časom le povzpel v industrijsko mesto. V minulih 20 letih se ni nič opazilo, da bi se povečalo delo v našem premoženju, v katerega smo položali veliko upanje, pa smo ostali razočarani. Prometa nimajo ne vozniki, ne domači trgovci.

Boksična zaloga v Belčevrhu se ne eksploatira, čeravno so analize zelo ugodne. Baje je temu kriva oddaljenost do železniške postaje. — Edin večji promet pomeni izvoz našega lesa. Veliko izvozimo gradbenega in žaganega, toda še več ga pa izvozijo trgovci za kavlavo. O tem se je že veliko govorilo in pisalo in je upravičeno bojazn, da se nam lahko zgodi kakor Kraševcem in Dalmatincem, da nam bo burja zaradi golčav odnesla zemljo in bo ostalo golo kamenje, naši mlini in žage bodo stali pust, ker ne bo kaj za mletje niti žaganje. Naj bi bil to resen opomin onim, ki se jih to tiče.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVU SLUŽBI

Bralce se bo spominjal, da je ime Tuhačevskega prvič omenil Višinski decembra 1936, ko je prebral Karla Radeka skrivno poročilo, spisano na Stalinovo zapoved.

In decembra 1936 so mene prosili, naj preskrbim »nemška častnika«. Torej je zarota zoper Tuhačevskega segala vsaj tako daleč nazaj. Toda bile so zapreke in ugrabitev generala Millerja so morali odložiti. Kakšna je bila ta zapreka, se je izkazalo leto pozneje iz dokazil, ki so jih naperili zoper Plevicko.

Prvega decembra 1938 je odvetnik Ribet prebral sodišču pismo iz Millerjevega zaupnega dopisovanja. V pismu general Dobrovoljski iz Finske svarj Millerja pred Skoblinom. Dobrovoljski ni ravno s preveč besedami ugotovil, da je Skoblin agent GPU. Dejal je samo, da je Skoblinov položaj v očeh marsikoga izmed njegovih tovarišev postal malce dvomljiv.

Odvetnik Ribet je rekel: »Zal ni to opozorilo omajalo Millerjevega zaupanja v Skoblina.«

To poročilo res ni omajalo njegovega zaupanja docela in za trajno, pač pa prav toliko, da so morali odložiti načrt o ugrabljenju, ki ga je izdelala GPU s Skoblinom kot mamilec. Skoblin si je moral šele spet znova zagotoviti Millerjevo zaupanje.

Preteklo je šest mesecev. In drugega junija 1937 so Tuhačevskega z njegovimi tovariši v Moskvi usmrtili. Tri tedne pozneje je bil Spiegelglas, prvi pomočnik Sluckega, spet v Parizu. Kakor mi je dejal, tudi to pot »posebno važno nalogo«. Ostal je v Parizu do septembra, kolikor vem.

23. septembra so generala Millerja odvedli. Skoblin, kateremu Miller še vedno ni prav zaupal, je igral vlogo mamilca. In približno ob istem času mi je izginil izpred oči Spiegelglas.

Treba je povedati še, da Spiegelglas ni izginil samo iz Pariza, temveč po zanesljivih sporočilih tudi s tega sveta. Morda mu ni bilo prišlo na um tisto, na kar bi bil moral misliti:

Če je general Miller vedel preveč o poreklu »dokazov« v zadevi s Tuhačevskim, je pa Spiegelglas spet vedel preveč o koncu generala Millerja.

Tudi Slucki je vedel malce veliko, zato je tudi on s prese- netljivo naglico »umrl« nekaj mesecev pozneje v Moskvi.

Kako je Stalin dal pobiti visoke poveljnike rdeče vojske kot narodnosocialistične vohune, to je zdaj bilo že poglavje v zgodovini. Spravil je s poti generala Millerja, ki bi bil morda mogel razodeti zvezo med »dokazi« in med tujino. Brez vrste golih naključij, ki so mi spravila v roko ključ do vse skrivnosti, bi danes razen nemške politične policije ne bilo nobenega človeka, ki bi mogel to zgodbo razjasniti.

Tisti pa, ki je dosegel svoj cilj: obglavljenje rdeče vojske in usmrtnitev najvažnejših ruskih generalov, bi najbrž ne imel nič povoda, da bi stegnil jezik.

Toda le redko se zgodi, da bi kdo, ki pozna kako resnično vohunsko zgodbo do dna, brezpogojno držal jezik za zobmi. 27. oktobra 1938 je uradni nemški vojaški list »Deutsche Wehr« v posebnem članku, ki se je bavil s čiščenjem rdeče vojske razodel, da je mož, ki je spravljal pod sekuro Tuhačevskega in njegove tovariše, nihče drugi, kakor »zloglasni«, v Parizu živeči izdajalec general Skoblin, mož, ki je boljševikom izdal tudi generala Kutjepova in Millerja, človek izven vrste rdeče vojske.

Razen tega ni bil doslej, kolikor vem, nikjer objavljen noben namig, ki bi vezal usmrtnitev rdečih generalov v Moskvi z ugrabitvijo generala Millerja v Parizu. In še zdaj ne razumem, zakaj so nemški vojaški krogi delno razkrili ta dejstva.

Toda ta poučen sestavek me pa le ojačuje v prepričanju, da bodo nekega dne s ključji, ki sem jih dal tu, odkrite prav vse podrobnosti o tej skrivnosti, da bo Stalinova zarota zoper generala ostala odprta list v zgodovini.

Stalin obglavlja boljševiško stranko.

Lenin, ustanovnik sovjetske oblasti, je svoje naslednike svaril, naj ne izrekajo smrtnih kazni nad člani vladajoče boljševiške stranke. Obujal je slabši vzgled iz francoske revolucije, ki je požrla Jakobince, svoje lastne otroke.

Sovjeti so petnajst let poslušali ta Leninov opomin. Boljševiške odpadnike so izključevali iz stranke, jih obsojali na ječo, na izgon, na izgubo službe ali poklica. Toda ostala je nezapisana

postava, da ne smejo nobenega pripadnika stranke pošiljati v smrt zaradi političnih prestopkov.

Pri posebni seji vrhovnega Političnega odbora spomladi 1931 je Stalin prvič nastopil za smrtno kaznen nad člani boljševiške stranke. Sejo so bili sklicali, da bi zavzeli stališče do nove opozicijske skupine, ki jo je bil ustanovil Rjutin, voditelj strankarskega ustroja v Moskvi.

Tedaj se je razjasnilo, da drži Stalinov pohod za kolektivizacijo kmetov v narodno nesrečo. Glad je divjal po najbogatejših poljedeljskih pokrajinah v državi. Porajale so se kmečke rstaje. Vojska ni bila zadovoljna. Ljudstvo je videlo, da je gospodarski zlom pred durmi.

Stalinov strankarski stroj je pokal v vseh sklepih. Boljševiške opozicijske skupine so vedno bolj in bolj dvigale glavo. Njihov glas je bil odmev nezadovoljnosti. Vpile so po preobratu v politiki in v vodstvu Kremlju.

GPU je zaprla Rjutinovo skupino in ožji krog v Moskvi je bil poln govorice o tem primeru. Tajnik strankarske celice v vojaški obveščevalni službi, kateri sem pripadal, me je prosil naj se udeležim skrivne seje, pri kateri bo naš poglavar, general Bersin, poročal o Rjutinovi zadevi. Tajnik me je opomnil, da na to sejo ne bodo povabljeni vsi člani celice, ker je stvar izredno zaupna.

Bersin nam je prebral odlomke iz Rjutinovega skrivnega programa, v katerem je Stalin imenoval »največjega izdajalca«, uničevalca stranke, ga imenoval »grobarja revolucije in Rusije.« Rjutinova skupina je hotela boj, da bi vrгла Stalinu kot poglavarja stranke in vlade.

To se je Stalinu zdela prava prilika, da naredi konec Leninovi politiki, da so boljševiki izvezli smrtno kazni. Stalin je hotel z Rjutinom in njegovimi privrženci temeljito obračunati.

En sam samcat član Političnega odbora je imel toliko guma, da se je uprl Stalinu v tem odločilnem vprašanju. In vsakdo v ožjem krogu je takoj vedel, da ta mož bil Sergej Kirov, tajnik stranke v Leningradu.

Kirov je kot gospodar nekdanje prestolnice imel vladajočo položaj. Pri tem so ga seveda podpirali Buharin in drugi še vedno vplivni opozicionalci.

In to pot je Stalin popustil. Rjutina in tovariše so poslali v ječo in izgnanstvo, niso jih pa postrelili.

Potopljene italijanske vojne ladje v zadnji pomorski bitki

Pomorska bitka, ki se je odigrala pretekli teden v Jonskem morju, je največji dogodek na morju v sedanji vojni. Takrat sta se spopadla na odprtem morju italijansko in angleško brodogradnja. Italijani pravijo, da so izgubili 3 križarke in 2 rušilca, Angleži pa trdijo, da so potopili 4 italijanske križarke, 3 rušilci in baie eno bojno ladjo.

Križarke »Fiume«, »Polac«, »Zara« spadajo v razred težkih križark, kakršne predvideva washingtonska pomorska pogodba. Vsaka taka križarka ima po 10.000 ton in 850 mož posadke. Oborožitev obsega pri vsaki po 8 topov kalibra 203 mm, 12 po 100 mm (2 protiletalska), 8 po 37 mm protiletalskih, 8 min in katapult za 2 vodni letali. Hitrost znaša 32 vozlov. Te križarke so vse najmodernejšega tipa in so tvorile s preostalimi štirimi »Gorizia«, »Bolzano«, »Trieste« in »Trento« ter bojnimi ladjami jedro italijanske vojne mornarice.

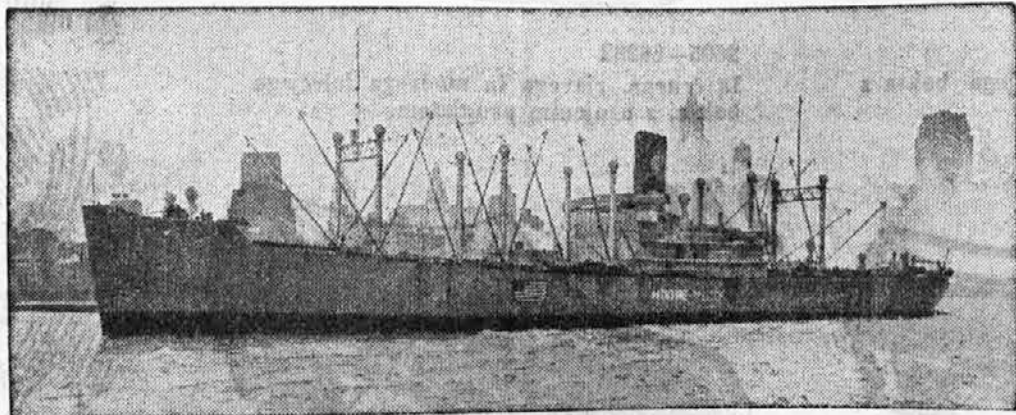
Lahka križarka »Giovanni delle Bande Nere«, o kateri trdijo Italijani da ni potopljena, spada v razred potopljene križarke »Bartolomeo Colleone« po 5068 ton in 505 mož posadke. Oborožitev obsega: 8 topov po 152 mm, 6 po 100 mm (2 protiletalska), 4 po 37 mm protiletalske, 8 strojnice, 4 torpedne cevi kalibra 533 mm, katapult za 3 letala in 3 male mine. Te kri-

žarke razvijajo rekordno hitrost do 42 vozlov in so najnovejše. Moderni so tudi rušilci »Maestrale«, »Alciere« in »Gioberti«.

Bojna ladja »Vittorio Veneto«, ki je baie tudi potopljena, je najmodernejšega tipa in spada med največje vojne ladje sploh. Ima 35.000 ton, 1600 mož posadke, razvija 26 vozlov hitrosti in je oborožena z 9 topovi kalibra 381 mm, 12 po 152 mm, 12 po 90 mm (2 protiletalska), 20 strojnici in dvema katapultama za 4 letala. V borbi sta sodelovali tudi dve bojni ladji znamke »Conte di Cavour« po 24.000 ton vsaka.

Italija ima sedaj še sledeče za boj sposobne ladje večjega tipa: 2 bojni ladji po 24.000 ton, 4 križarke po 10.000 ton, 2 križarki z okrog 7500 tonami, in 8 manjših križark. V gradnji pa sta 2 bojni ladji po 35.000 ton »Roma« in »Impero«.

Angleška križarka »Orion«, ki je služila za vabo, spada v razred križark »Leander«. Ima 7215 ton in 550 mož posadke. Oborožitev obsega: 8 topov po 152 mm, 8 po 102 (2 protiletalska), 4 po 47 mm, 12 strojnice (4 protiletalske), 8 torpednih cevi po 533 mm in katapult za 2 letali. Hitrost znaša 32,5 vozlov. Angleške bojne ladje »Warspite« (50.600 ton), »Valiant« (30.600 ton) in »Barham« (31.100 ton) imajo vsaka po 8 topov kalibra 381 mm, 12 po 152 mm, 8 po 102 mm, po 1180 mož posadke in razvijata prvi dve do 24 in poslednja 25 vozlov hitrosti.

Nova ameriška tovorna ladja »Mormacoon« je prva ladja na svetu, katere trupne plošče niso zakovane, marveč zvarjene. - Parnik je dolg 149 m in ima 7773 ton.

Življenje v Sing-Singu, največji ameriški ječi

Ravnatelj jetnišnice je prvi podal pravo podobo te žaloigre

O življenju v Sing-Singu, sloviti newyorški ječi, so mesečniki in dnevniki doslej razširili mnoge neresničnosti. Nekateri so ječo opešavali, drugi grdili. Zdaj pa je ravnatelj te ječe, Lewis E. Lawes, sam natanko opisal, kako se godi hudim zločincem tamkaj, potem ko jih je človeška družba izločila in spravila na varno.

Ko se zapro težka oklepna vrata za novim jetnikom, stopi najprej pred uradnika za vpis. Dobi številko, ki jo rabijo v zvezi z njegovim imenom — imena ne opuščajo, kakor neki menijo.

Nato ga preoblečejo v obleko, ki so jo iz raskavega, sivga blaga napravili v ječi — pisane, grglaste blaga v Sing-Singu ne rabijo več. V bolnišnici ga preiščejo in nato spravijo v posebno celico na galeriji št. 13. Ko se ključ zavrti v težko okovanih celičnih vratih, se začne ena največjih žaloigr, ki jo more človek v življenju doživeti. V tem hipu silijo solze v oči vsakemu zločincu, naj bo še tako trdega ali otoplega srca.

Človek s svojim zločinom sam

Celica je dolga 2,15 m, široka 1,60 m in visoka 2 m. V sto letih ni zasijal vanjo noben sončni žarek in prezračiti se skoraj ne da. V vsaki celici je železna postelja, slaminčica, blazina, volnene odeje, električna luč, cinasta čaša in železen žebelj za nesnago, drugega nič.

Nekaj časa po sprejemu ostane jetnik v taki celici, izpušijo ga le za obede in za telesne in duševne preiskave. Tedaj ga popeljejo tudi v oddelke, kjer ga fotografirajo in mu vzamejo prstne odtise. Sem pa tja sme obiskati jetniškega duhovnika.

Jetniki se strinjajo v tem, da je čas po sprejemu, ko je človek skoraj docela sam in ločen od vseh živih bitij, najhujši del strašne zaporne kazni. Ves ta čas dobi le vsako nedeljo kako pismo.

Redki so, ki ne bi umsko zboleli, če so nekaj časa na samem zaprti. Po izkušnjah nekkih ječ vemo, da taki nesrečni povečini zbesnijo. Zato je država Newyork uvedla v Sing-Singu red, po katerem so jetniki ponoči zaprti vsak v svoji celici, podnevi pa opravljajo razna dela v skupinah. Včasih jetnikom ni bilo dovoljeno, da bi se pogovarjali med seboj, a v Sing-Singu so molk odpravili že pred 15 leti.

Ko je sprejemna doba pri kraju, spravijo nove jetnike z galerije št. 13 v glavni oddelek, kjer so celice vseh drugih grešnikov. Tam morajo nositi premog in opravljati razna druga težaška dela, če le ni bolan ali telesno nesposoben.

Vendar gre življenje svojo pot tudi v ječi...

V Sing-Singu je 1650 jetnikov, ki napravljajo svojo obleko in obutev sami, kuhajo in strežijo pri obedih, sami proizvajajo elektriko, sladole, kruh. Imajo mesarje in trgovce z mesanim blagom, oskrbujejo svoje bolnike pod vodstvom zdravnikov, perejo svoje perilo, imajo svoje šole in skrbijo za razvedrilo. Sing-Sing ima svojo kanalizacijo, svoje brivce, kmečke gospodarje, mlekarstvo in perutninarstvo. Jetniki sami pospravljajo poslopja, tovorna vozila in imajo svoje verske vaje pod vodstvom duhovnika. Sing-Sing ima svojo knjižnico, mrtvašnico, promet, svojo zakonodajo, sodišče in »ječo« v ječi. Izdeluje barvila, čevlje, kartače, žimnice i. dr. v vrednosti 650.000 dolarjev letno.

Pazniki znotraj poslopij ne nosijo orožja. Pač pa imajo orožno s puškami in plinskimi bombami, a doslej je še ni bilo treba odpreti.

... od »šestih do ene«

Gong zbudi jetnike ob 6 zjutraj, pol ure pozneje se spet oglasi in tedaj mora biti vsakdo oblečen. Nato snažijo celice. Zajtrk je ob 7 in ob 7.50 se lotijo dela. Določeno delo mora biti opravljeno in čeprav jih k delu ne priganjajo ne dajo nikomur lenariti. Kogar zasačijo pri kajenju, dobi 30 dni zavora in tako podaljša svojo dobo pred osvoboditvijo ter izgubi neke prednosti, ki jih imajo vsi jetniki A-stopnje.

Vsak novi jetnik sodi v A-stopnjo in ima pravico, da ga smejo štirikrat mesečno med tednom in enkrat na nedeljo obiskati. V B-stopnji pa je ta pravica že bolj omejena, še bolj pa v C-stopnji. Opoldne zažvižga piščal, jetniki se zvrstijo, jetniška godba zasvira in skupno korakajo v obednico. Za kosilo dobijo navadno dober kos mesa, prikuho, kruh in kavo. Zelenjav in presnega sadja pa ne dobe dosti, ker bi bilo predrago. Pazniki tudi v obednici niso oboroženi, čeprav imajo jetniki vilice in nože v rokah. Po kosilu smejo kaditi in se pomenkovati, dokler jih piščal ne pokliče spet na delo. Kmalu po četrti uri dobijo že večerjo, lahko si jo tudi sami kupijo v jetniški prodajalnici. Ne smejo pa trošiti več kot tri dolarje tedensko. Domači smejo pošiljati jedila, a količina je določena.

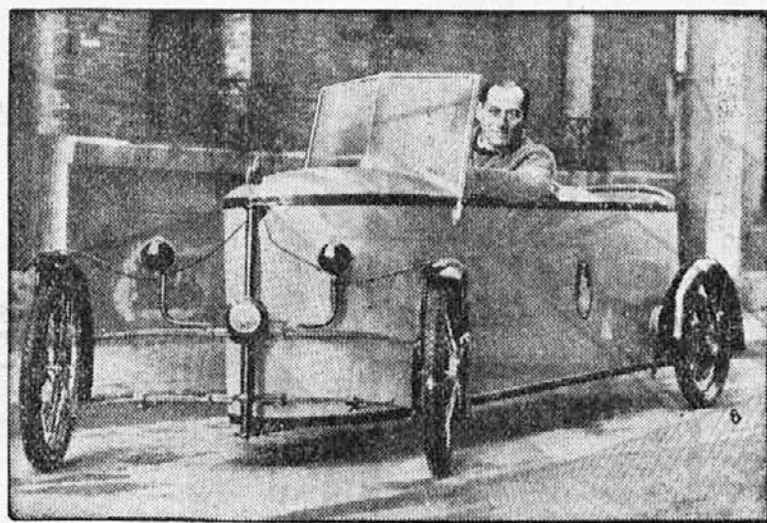
Po večerji se pozabavajo z žogo na dvorišču. Ko sonce tone, gre vsak v svojo celico.

Tedaj razdelijo pošto. Vsako pismo pomeni veselje in ljubezen in upanje. Nekateri berejo ali študirajo. Dve uri nato jih peljejo v kino dvorano, da ne bi bili predolgo v kvarnem zraku tesnih celic.

Z nočjo žalost in kesanje

Ob 9.30 vse jetnike preštejejo in ugasnejo luči. Vsak je tako ločen od sveta, ko bi bil v grobu. Nič nenavadnega ni za paznika, če med dolgimi urami po polnoči zasliši tu pa tam prijetno ihtenje...

Strašen zločin se je bil dogodil v Zagrebu. Ko je prišel trgovec Franjo Letoni domov, je naletel v stanovanju na strašen prizor. Na tleh je ležala njegova žena Rozalija, ki je imela roki zvezani na bratu, usta in nos pa je imela zamazana. Na glavi je imela globoko rano, prizadejana s trdim predmetom, iz katerega ji je tekla kri. Letoni je takoj obvestil policijo, ki je ugotovila, da je neznani zločinec vdrl v stanovanje, da bi ga opleni. Odsedel je dragocen prstan s tremi dragulji, starinsko moško srebrno uro, nekaj oblake in 8000 din gotovine. Policija za zločincem še ni našla sledi.

Takle avtomobil vidiš danes po pariških ulicah. Bencina ni, zato pa morajo vozilo goniti noge.

Navodila Angležem za vedenje ob morebitnem vdoru

Po vsej Angliji zdaj dele prebivalcem knjižico z navodili, kako naj se vedejo ob morebitnem nemškem vdoru. Navodila so sestavljena kakor katekizem: z vprašanji in odgovori. Na primer:

Vprašanje: Če imate avto, tovarni avtomobil ali motorno kolo, ali naj ga onesposobim za rabo?

Odgovor: Da, če tako zapove stražnik pasivne obrambe, ali na vojaško zapoved ali pa, če je točno razvidno, da bi nasprotnik takoj zasegel ta vozila. Skrijte kolesa in uničite vse zemljevide.

Vprašanje: Ali naj se branim pred nasprotnikom?

Odgovor: Sovražnik nedvomno ne bo napadal osamljenih hiš. Toda če bi majhna skupina nasprotnih vojakov ogražala vaše imetje in vaša hiša in to v kraju, ki ga nasprotnik nima v oblasti, mora vsakdo, naj bo moški ali ženska, braniti svojo družino in dom.

Pripravljeni morate biti na izkazovanje sleherne možne pomoči našim oddelkom.

Japonska skrivnost

Japonski plavalci so dosegli na olimpijadi v Los Angelesu senzacionalne uspehe. Potolkli so skoraj vse takratne plavalne rekorde po mili volji in zmagovali kot za stavo. Nad njihovimi uspehi so bili vsi silno presenečeni. Izredno lep stil, neverjetna požrtvovalnost in odlični rezultati so naravnost zadivili gledalce. Obstajala je nevarnost, da bo tako imenovana »rumena nevarnost« povsem zasenčila Amerikance v plavalnem športu. Slednje je začela cela stvar močno skrbeti in z začudenjem so se spraševali, odkod skrivnost takih uspehov japonskih plavalcev. Zaskrbljeni Amerikanci so si vtepli v glavo, da more biti nekaj vmes, ker drugače na bi bili taki uspehi nemogoči. In res! Radovedne oči zbeganih skrivnost iskačih ameriških športnikov so opazile, da so mali Japonci, čim so prilezli iz vode, pili neko skrivnostno tekočino iz čudnih steklenic, katere jim je ponujal njihov trener. Amerikanci so takoj odločili, da morajo dobiti v roke tiste steklenice in so ugotovili tudi, da to ne bo tako težko, kakor je izgledalo prvi hip. No, pa se je zgodilo, da je ena teh skrivnostnih steklenic poromala v zavod za analizo v neki univerzi na obali Pacifika. Amerikanci so bili namreč trdno uverjeni, da vsebujejo tiste nesrečne steklenice življenjski eliksir. Vsekakor tajno sredstvo, ki omogoča japonskim plavalcem, da s tako lahkot rušijo svetovne rekorde.

A kaj so dognali v zavodu za analizo? Po dolgotrajnem in vsestranskem analiziranju, so ugotovili, da je sestavljena tekočina v tistih skrivnostnih steklenicah iz kemijske formule H₂O — kar pomeni z drugimi besedami: voda! Mali Japonci so prinesli iz svoje daljne domovine v posebnih steklenicah bistre studenčine, da bi ne bili primorani piti ameriških pijač in si tako pokvariti želodce...

Ženitovanjske šege na Guam

Večkrat slišimo iz naših krajev o veličastnih ženitovanjskih pojedinah, kjer pojedajo ogromne količine mesa, kolačev ter popijejo vina in žganja v velikih količinah. So pa tudi kraji, kjer se ženitovanje praznuje na veliko in zahteva velike stroške. Med take kraje spada tudi otok Guam, eden od najožjih otokov v skupini Marian v severozahodnem delu Tihega morja. Ta otok je bil nekdaj španski, danes pa je ameriški.

Na tem otoku se morajo za ženitev pobrigati največje ženi sami. Poskrbeti mora tudi za hišno opravo, za kuhinjske stvari, obleko in spodnje perilo svoji bodoči ženi. Razen tega mora na dan pred ženitvijo prirediti svečano pojedino, na katero so povabljeni vsi svatje, večkrat tudi nad 100 ljudi. Pojedina je zaključena popoldne s sladlodo. Seveda je še cela vrsta drugih jedil, ne sme pa manjkati rib, ki so kuhane v kokosovem mleku, napojenih s sokom pomaranč ter okusno pripravljenih z vsemi mogočimi dišavami. Kot narodno jed postrežejo gostom z jedjo, imenovano »Fani-jit«, ki je neka vrsta žitnih mešanice.

Po kosilu v ženinovem domu plešejo, proti večeru pa njegova zaročenka na skrivaj pobegne domov. Takoj potem zaročenec sporoči vse družbi, da gre po svojo bodočo ženo in pokliče vse prisotne goste, da ga spremljajo tjakaj. V hiši neveste so med tem že pripravili večerjo in pričakujejo goste. Tukaj jedo in plešejo do zore, a ob sedmih gredo vsi skupaj v cerkev k poroki. Po cerkvenem obredu gredo ponovno na dom mlade žene, ki jih zopet pogosti in kjer ostanejo do poldne. Popoldne pa mora mladi par obiskati vse svoje znanee in tudi svatje se hitro odpravijo domov, kjer jih tudi oni pričakujejo. Gostije trajajo tod po več dni. Kakor se vidi, ni lahko ženinu na Guam, pa tudi pomeni ni taka stvar.

Francoski delavci v Nemčiji in njihovi delovni pogoji

Francoski tednik »Gruigrise« poroča:

Vemo, da Nemci iščejo francoskih delavcev za zaposlitev v Nemčiji. Kakšni so pogoji za to delo?

Delavec, ki se je dobil s francoskimi častnikarji na velesejmu v Leipzigu, jim je pravil takole:

»Delovni čas znaša 55 do 65 ur na teden. Delovnik traja torej kakih 10 ur. Tu je drugače kakor v Franciji. Red je strožji. Tu se dela zares. Treba se je prilagoditi. Vse vprašanje je v tem. So ljudje, ki se tega življenja niso mogli navaditi. Vrnili so se v Francijo. To je pač vprašanje čudi.«

Ravnatelj v tovarnah AEC, kjer izdelujejo električne potrebščine, je navedel naslednje številke:

»Na splošno se 50% francoskih delavcev dobro vede. Samo 6% smo jih morali odstraniti iz tovarne. Kakih 30% se jih je dobro prilagodilo, 60% dokaj dobro, 5% jih je imelo silne težave, 5% pa smo jih morali odpustiti.

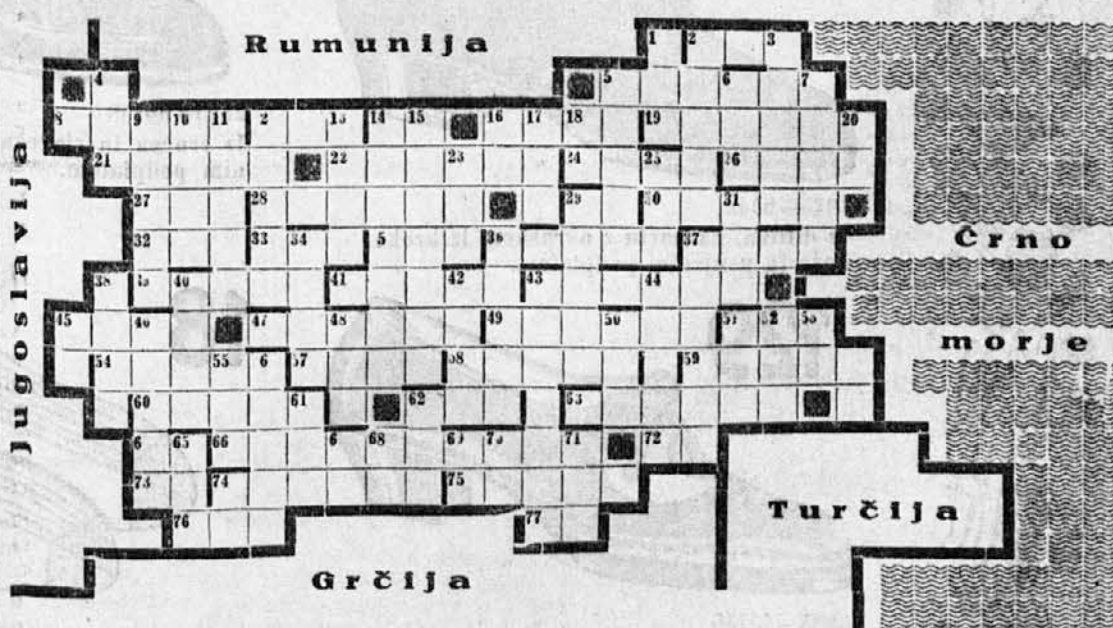
RADIO

Program Radio Ljubljana

Nedelja, 6. apr. — 8 Jutranji pozdrav. 8.15 Instrumentalni dueti: klavir in harmonij. 9. Napovedi, poročila. 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz franciskanske cerkve. 10.15 Verski govor g. dr. Guido Rant — Trpljenje n. G. J. K. po Mateju. 10.30 Mandoline in balalajke (plošče). 11. Harmonika solo (g. Stanko) in tercet sester Finkovih (pri klaviru g. prof. M. Lipovšek). 12.30 Poročila, objave. 13. Napovedi. 13.02 Koncert operne glasbe. Sodelujejo ga. Ivanka Ribičeva in ga. Mila Kogejeva, članici ljublj. Opere, in Radijski orkester. Dirigent D. M. Šijanec. 16.30 Prosvetno delo ZFO (g. dr. Franc Blatnik). 17. Kmet. ura: Gospodarska navodila in tržna poročila. 17.30 Koncert Akademikskega pevskega kvinteta: Pesmi v harmonizaciji Fr. Kramarja. 18.15 Godbe na pihala (plošče). 19. Napovedi, poročila, objave. 19.30 Ura slovenske pesmi in besede. Sodelujejo: Radijski komorni zbor in Radijski orkester. 21. Plošče. 21.15 Samospeli ob spremljevanju citer (gd. št. Korenčan, g. V. Skok). 22. Napovedi, poročila. 22.15 Pisano polje (plošče). — Konec ob 23.

Ponedeljek, 7. aprila. — 7. Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12. Zvoki iz Španije (plošče). 12.30 Poročila, objave. 13. Napovedi. 13.02 Opoldanski spored Radijskega orkestra. 14. Poročila, objave. 17.30 Komorni trio. 18.10 Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Breclj). 18.30 Plošče. 18.40 Mesečni slovnstveni pregled (g. prof. Fr. Vodnik). 19. Napovedi, poročila, objave. 19.25 Nacionalna ura: Zagreb govori. 19.40 Plošče. 20. Koncert operne glasbe. Sodelujejo: ga. Ksenija Vidali, g. Ivo Anžlovar, člana ljublj. Opere, in Radijski orkester. Dirigent D. M. Šijanec. 21.30 Slavni solisti (plošče). 22. Napovedi, poročila.

Križanka

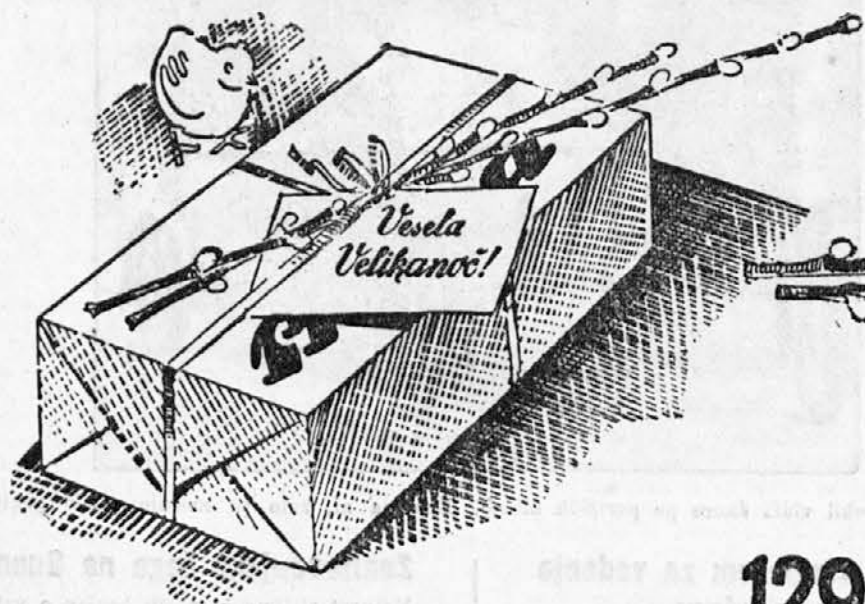
Besede pomenijo:

Vodoravno: 2. Veter, sapa. 5. Bolgarsko mesto. 8. Bolgarsko mesto. 12. Naplato. 14. Pismenska kratica. 16. Italijanska reka. 19. Znamka električnih svetilk. 21. Mesto v Španiji. 22. Mesto v Bolgariji. 24. Sloviti nemški letalec iz svetovne vojne. 26. Skale, pečine v morju. 27. Poljska reka. 28. Bolgarsko mesto. 29. Oblika glagola biti. 30. Bolgarsko mesto in pristanišče. 32. Hrvaška reka (obrnjeno). 33. Glas, mnenje (tuja). 35. Eden izmed čutov. 36. Splošno zastrupljenje (medicinsko). 37. Pritiklina na obleki. 39. Starodavna država na Balkanu. 41. Ukaz, odredba. 43. Bolgarsko mesto in pristanišče. 45. Znan nemški smučarski katelec. 47. Glavno mesto Bolgarije. 49. Grški otok. 51. Človeško plemo. 54. Dalmatinsko mesto. 57. Zelenica ob egipčevsko libijski meji. 58. Znana avstrijska križarka, ki se je potopila v Jadranskem morju med svetovno vojno. 59. Vinorodni kraj na Ogrskem. 60. Za vojno industrijo važna kovina. 62. Znamka angleških motociklov. 63. Bolgarsko mesto. 72. Osebnik zaimke. 73. Kratica za športni klub. 74. Grški otok. 75. Član slovenskega naroda. 76. Vrba. 78. Značka za kemično prvino.

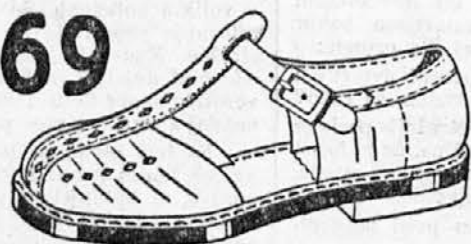
Navpično: 1. Član preganjanega naroda. 2. Gorenjska rečica. 3. Bolgarsko mesto. 4. Dalmatinski otok, o katerem je tuja agencija vedela povedati, »da sploh ne obstaja«. 5. Grški otok. 6. Prebivalec kraške istrske planote. 7. Gorovje v Srbiji. 9. Srbsko mesto. 10. Špansko mesto in trdnjava, znana iz državljanske vojne. 11. Abesinski vladar. 12. Član pramehiškega naroda. 13. Zidarska potrebščina. 14. Bolgarsko mesto. 15. Mesto v Španiji. 16. Obrnjeni predlog. 17. Kratica angleškega vojnega letalstva. 18. Vzklik. 20. Nikalnica. 23. Napeljava. 25. Prva ženska. 29. Točka smučarskega tekmovalnega programa. 31. Član slovanskega naroda. 34. Razvrstitev. 36. Končen zaključek. 37. Francosko moško ime. 38. Desinfekcijska obveza. 40. Bolgarska reka. 42. Rodovitni kraj v puščavi. 43. Mesto v Cirenai. 44. Grez, odpadek. 45. Vzklik. 46. Drugo ime za Abesinijo. 48. Pevska nota (nižaj). 50. Nočno zabavišče. 51. Zemeljski izkop. 52. Sedež čuta. 53. Pritrdilnica. 55. Besedno naslonilo, ki pomeni bivši. 56. Bolezen. 61. Vodne živali (2. sklon množine). 62. Jugoslovanska pol. stranka. 65. Smuč. 67. Kratica pri podpisovanju. 60. Dva samoglasnika. 69. Kratica utežne enote. 70. Rr. 71. Hiter tek. 74. Kratica moškega krstnega imena.

DOBRA OBUTEV

največje veselje

69

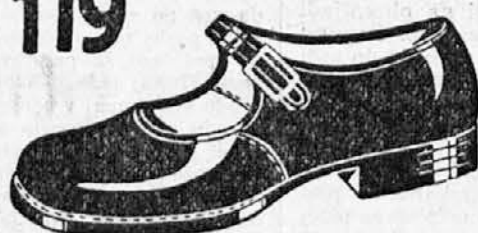

5261—04802

Otroške sandalice iz rumenega stisnjenega usnja, z usnjenim podplatom.

Od številke 20—25 din 69.—
 Od številke 26—29 din 89.—
 Od številke 30—34 din 109.—
 Od številke 35—38 din 129.—

119

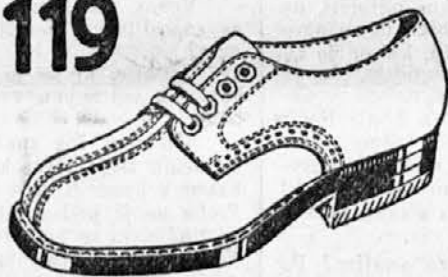

2842—64600

Otroški lakirani čevljički z usnjenim podplatom in gumasto peto

Od številke 26—29 din 119.—
 Od številke 30—34 din 139.—

119

6682—44710

Otroški čevlji iz telečjega boksa z usnjenim podplatom.

Od številke 26—29 din 119.—
 Od številke 30—34 din 139.—
 Od številke 35—38 din 169.—

99

4425—6542

Iz diflina, na nartu z okrasom iz kroko-kože in usnjenim podplatom.

129

3995—45156

Iz rjavega in črnega govejega boksa z usnjenim podplatom.

129

2405—46117

Iz rjavega in črnega govejega boksa z usnjenim podplatom.

139

4444—64603

Dekliški čevlji iz rjavega in črnega govejega boksa z usnjenim podplatom.

169

2306—66149

Zenski čevlji iz semiša, kombinirani z lakom, z usnjenim podplatom.

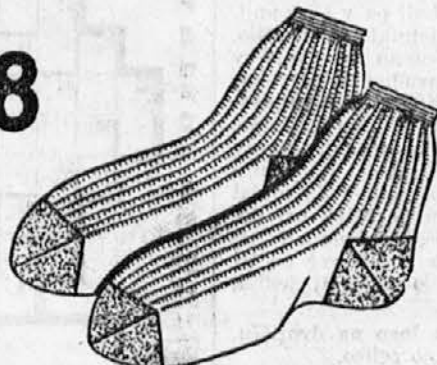
169

2625—66158

Iz črnega in rjavega čokl-boksa z usnjenim podplatom.

18

Moške kratke nogavice »Jadranc«

199

2605—66232

Iz črnega, rjavega in modrega telečjega boksa, z usnjenim podplatom.

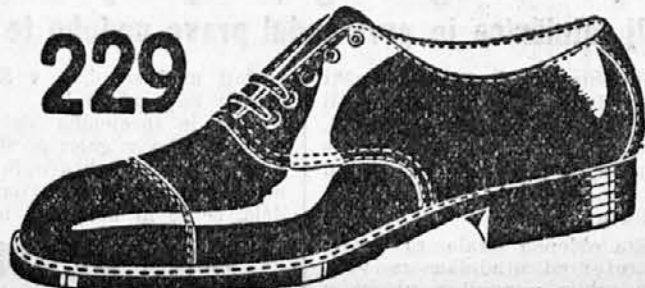
249

0635—67740

Iz črnega, rjavega in modrega telečjega boksa, z usnjenim podplatom.

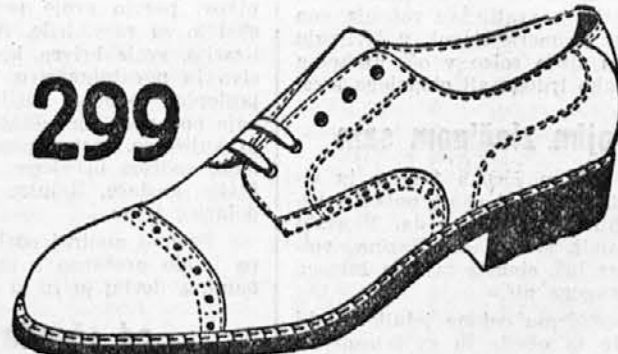
229

9937—64821

Iz črnega in rjavega govejega boksa, z usnjenim podplatom.

299

9629—44628

Iz rjavega in črnega telečjega boksa z usnjenim podplatom.

29

Moška nogavica »Nevenc«

Plata